

ਚੁਪੈ

ਸੋਧਕ ਕਮੀਟੀ

ਦਸਤ ਪਾਤਸਾਹੀ ਨ੍ਹੀ ਹਾਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੀ

ਸੋਧਾਈ ਦੀ

ਜੋ

ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵੀ ਆਗਜਾ ਆਨੁਸਾਂਤ

ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਸਿਕਤਰ

ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪੁਰਾਕ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਵਲੋਂ

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੋਈ

੧ ਰਤਕ ਸੰਮਤ ੧੯੫੪

ਨਾਨਕਸਾਹੀ ੪੨੮੧੮੮

1469

ਦੀ ਨੀਉ ਐਗਲੋ ਗੁਰਮੁਖੀ ਧੂਸ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਮੇ
ਬਾਬੂ ਵਜੀਰਚੰਦ ਪਿਨਟਰ ਕੇ ਇਹਤਮਾਮ ਸੇ ਛਪੀ

੧ ਓ ਸਤਿਗੁਰ ਪੁਰਖ ਨਿਰਭਉ ਨਿਰਵੈਰ
ਅਕਾਲਮੁਰਤਿ ਅਜੂਨੀ ਸੈ ਛੁ ਹਾਤ ਪਾਇ ॥

ਪਰਿਣਾ ਅਧਿਯਾਇ

[੧] ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀ ਧਟ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਰਬੱਤ ਸਿੱਖ ਜੀ
ਗਤ ਖਾਲਜਾ ਜੀ ਮੈਂ ਥਰਲਟ ਹੈ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੇਂ ਹਾਂ ਮੈਂ
ਅਨੁਸਾਰ ਦਸ਼ ਪਾਤਸਾਹ ਜੀ ਨੇ ਆਇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਪਰੰ
ਪਰਾ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਜ ਪੈਸੇ ਨਲਿਯੋਰ ਤਿਲਕ ਦੇਕੇ ਫੁੰਰਿਆਈ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ
ਸਨ ਪੁਰਕਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ॥

(੨) ਅਰ ਅਕਾਲਪੁਰਖ ਦਾ ਜਾਪ ਆਰ ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਬਾਣੀ ਖਾਲ
ਸਾ ਜੰਦੇ ਜਾਪ ਕਰਨ ਨੂੰ ਰਚੇ ॥

(੩) ਅਡ ਆਪਣੇ ਆਉਣੇ ਦਾ ਕਾਰਨ [ਆਡਕਾਤ ਜਿਸਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ
ਵਤਾਂ ਦਈਤ ਰਿਖੀ ਮੁਨੀ ਅਵਿਤਾਰ ਸੰਤ ਆਚਾਰਜਾਂ ਅਰ ਪੈਰੀਵਰਾਂ ਪੀਂਠਾਂ ਨੂੰ
ਛੁਰਤਾਰ ਨੇ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਧਾਰ ਟੀਤ ਭੇਜਿਆ ਆਰ ਉਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ
ਪੰਥਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਕੇ ਕਰਤਾਰ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ
ਆਗਯਾ ਪਾਕੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਏ, ਆਰ ਇਨਾਂ ਕੇਵਲ ਇਕ ਅਕਾਲ ਦੇ ਨਾਮ
ਜਪਾਉਣ, ਦਾ ਬੀਜਾ ਉਠਾਇਆ] ਆਰ ਸੱਚੇ ਉਪਦੇਸ ਅਰ ਆਪਣਾ ਬੰਸ ਅ
ਰ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਯਾ ਅਰ ਉਪਕਾਰ ਨਮਿਦ ਕੇਜੋ ਜੁੱਧਕੀਤੇ, ਆਰ ਦੁਸਟਾਂ ਵੇ
ਖੀਆਂ ਤੇ ਕਿਸਤਰਾਂ ਸਰਥ ਸਕਤਿਮਾਨ ਆਪਣੇ ਦਾਸਾਂ ਦੀ ਰਖਯਾ ਕਰਦਾ ਹੈ
ਅਰ ਗੁਰਦੇਖੀ, ਅਰ ਗੁਰ ਬੇਮੁਖਾਂ ਵਾਂ ਕਿਸਤਰਾਂ ਨਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ
ਛ ਬਚਿਤ੍ਰ ਨਾਟਕ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਹੈ ॥

(੪) ਗੁਕੋਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਮਹਾਂ ਸਕਤਿ ਦੁਰਗਾ ਮਹਾਂ ਲੱਖਮੀ ਮਹਾਂ ਕਾਲੀ
ਦੇ ਚਰਿਤ੍ਰ (ਅਦਭੁਤ ਕੁਥਾਂ ਅਪਾਰ ਸਮਝ ਕਰ ਚਿਤ ਮੈਂ) ਉਸਤਤਿਜੈਕ,
ਰ ਸਬਦ ਬੀਰਰਸ ਦੀ ਬਿਧੀ ਵਾਸਤੇ ਭੁਦ੍ਵ ਰਸ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨਾਂ ਰ੍ਗ੍ਬਾਂ ਮੈਂ ਬ
ਢਨਨ ਕੀਤੇ ॥

ਹਮਾ ਅਰ ਦਾਨ ਧਰਮ ਮੰ ਸਰਧਾ ਵਧੇ, ਸੋ ਭਾਰਬ ਦਾ ਭਾਵ ਗਯਾਨ ਪ੍ਰਬੋਧ
ਗ੍ਰੰਥ ਹਚਿਆ ॥

(੬) ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰਾਂ ਦੀ ਲੀਲਾ ਅੜਪੈਰਾਣਕ ਕਬਾਦੇਸੁਣਨਵੀਇੱਛਾਤੇ
ਅਨਮਤੀਆਂ ਦੇ ਆਧੀਨ ਹੋਣਾ ਪੈਦਾ ਜੀ, ਅਰ ਇਹ ਕਬਾਦ ਸਿੱਖ ਇਸ ਲਈ ਸੁ
ਣਦੇ ਨੇ, ਜੋ ਆਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਭਾਵਾਂ ਸਮਝਣ ਨੂੰ ਇ
ਨਾ ਦਾ ਪੜਨਾ ਆਤਿ ਅਵਸਰ ਹੈ, ਯਥਾ (ਜਨੌਜੇ ਗੁਰ ਸਥਦਨ ਜਾਨਿਆ) (ਲੰਕਾ ਸਾ ਕੋਟ ਸਮੁੰਦਰ ਸੀ ਖਾਈ) ਤਿਹ ਰਾਵਨ ਘਰ ਖ਼ਬਰ ਨ ਪਾਈ) (ਗੋ
ਤਮ ਤਪਾ ਆਹਿਲਿਆਂ ਇਸਤ੍ਰੀ ਤਿਸ ਦੇਖ ਇੰਦ੍ਰ ਲੋਭਾਇਆ) ਸਹਸਰੀਰ
ਚਿਹਨ ਭੁਗ ਹੋਏ ਭਾ ਮਨ ਪਛੇ ਢਾਇਆ) ਪੁਨਃ ਧੰਨ ਧੰਨਿਓ ਰਾਮ ਬੇਨ ਬਾ
ਜੈ ਮਦਰ ਮਾਧਰ ਧੂਨ ਅਨਹਤ ਰਾਜੈ ॥ ੧ ਰਹਾਉ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਸੇਖਾ ਰੋਮਾਵ
ਲੀ। ਧੰਨ ਧੰਨ ਕ੍ਰਿਜਨ ਓਛੈ ਕਾਬਲੀ ॥ ੨ ॥ ਧੰਨ ਧੰਨ ਤੂੰ ਮਾਤਾ ਦੇਵਕੀ॥
ਜਿਹ ਜਿਹ ਰਮਣੀਆ ਕਵਨਾ ਪਤੀ ॥ ੩ ॥ ਬੇਨ ਬਜਾਵੈ ਗੋਧਨ ਚਰੈ। ਨਾਮੇਕਾ ਸੁਆ
ਮੀ ਗਾਨੰਦ ਕਰੈ ॥ ੪ ॥ ੧ ॥) ਪੁਨਃ ਜੁਜ ਮਹਿ ਜੋਰ ਛਲੀ ਚੰਦ੍ਰਾਵਲਕ
ਨ ਕ੍ਰਿਜਨ ਜਾਦਮ ਭਇਆ)। ਪਾਰਜਾਤ ਜੋਪੀ ਲੈ ਆਇਆ ਬਿੰਦਰਾ ਬਨ ਮ
ਹਿ ਰੰਗ ਕੀਆ) ਪੁਨਃ (ਹਰਨਾਖਸ ਦੁਸਟ ਹਰਿ ਮਾਰਿਆ ਪ੍ਰਹਿਲਾਦ ਤੁਰਾ
ਇਆ) ਪੁਨਃ (ਕੁਵਲੀਆ ਪੀੜ ਆਪ ਮਰਾਇਦਾ ਪਿਆਰਾ ਚੰਡੂਰ ਕੰਸ ਕੇ
ਸ ਮਤਾਹਾ) ਪੁਨਾ (ਜਾਕਉ ਸਿਮਰਿ ਅਜਾ ਮਲ ਉਧਰਿਓ ਗਨ ਕਾਹੂੰ ਗ
ਤ ਪਾਈ) ਪੁਨਾ (ਪਾਂਚ ਬਰਖ ਕੋ ਅਨਾਬ ਧ੍ਰਿਖਿਕ ਹਰਿ ਸਿਮਰਤ ਅਮਰ
ਗਾਰਾਂਚੇ) ਪੁਨਾ (ਨਉ ਨਿਧ ਠਾਕਰ ਦਈ ਸੈਵਾਮੇ) ਪੁਨਾ (ਗਾਵਹਿਕਪਲਾ
ਵਿ ਗਾਦਿ ਜੋਗੋਸਰ) ਪੁਨਾ (ਵਸ ਅਵਤਾਰੀ ਰਾਮ ਰਾਜ ਆਇਆ) ਇ
ਤਜਾਵਿ ਕਿੰਥੇ ਤਕ ਲਿਖੀਏ। ਕਿੰਉ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀਦੇ ਗਯਾਨੀ
ਵਕਤਾਂ ਨੂੰ ਛੁਕੇਵ ਵੱਸਾਸਤੁ ੨੭ ਮਿਸਰਤੀਆਂ ੧੮ ਪੁਰਾਣ ਵਯਾਕਰਣ ਕੋਝ
ਕਾਵਜ ਆਰ ਮਹਾ—ਭਾਰਬ ਆਦਿ ਇਤਿਹਾਸ ਅਰ ਤੌਰੇਤ ਜਬੁਰ ਸਰਈਅਤ
ਇੰਜੀਲ ਕੁਰਾਨ ਹਦੀਸ ਅਰ ਜੈਨਧਰਮ ਆਦਿ ਸਭ ਵਿੱਚਿਆ ਕੰਠਾਗਰ ਹੋ
ਣੀਆਂ ਲੋੜੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਰ ਇਨਾਂਦੇ ਵਾਜਤੇ ਆਨਜਮਤੀਆਂ ਦੇ ਫੰਧੇ ਵਿਚਾ

ਅਖ ਜਾ ਫਸਦ ਸੇ ॥ ਗਾਰ ਜਿਸਭਾਵ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਗੁਰੂਸਾਹਿਬ ਇਹ
ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਪ੍ਰਮਾਨੁਦਿਖਾਏ, ਓਹ ਦੁਹ ਪ੍ਰਾਪਥ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ॥ ਇਸਕਾ ਰਨ
ਚੈਕੀਸ ਅਵਤਾਰ ਵਿਸ਼ਨੂ ਭਗਵਾਨ ਦੇ ਉਚਰੇ ॥

(੯) ਬ੍ਰਹਮਾ ਜੀ ਦੇ ਸੱਤ ਅਵਤਾਰ ਲਿਖੇ ॥

(੧੦) ਰੁਦ੍ਰ ਮਹਾਵੇਵ ਦੇ ਵੋ ਅਵਤਾਰ ਜਿਸਵਿਚ ਪਾਰਸਨਾਥ ਆਰ ਵੱਡ ਮ
ਹਾਤਮ ਦਤਾਤ੍ਰੇਯ ਜੀਦੇ ਚੈਕੀਸ ਗੁਰੂ ਬਰਨਨ ਕੀਤੇ ॥

(੧੧) ਆਪਣਾ ਆਸੂਜ ਅਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਬਦ ਅਰ ੬੬ ਸਵੈਯੋਲਿਖਕੇ ਪ੍ਰਗ
ਟ ਕੀਤੇ ॥

(੧੦) ਸਸਤ੍ਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਮੇ ਸਸਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਰ ਚਿੜ੍ਹ ਅਲੰਕਾਰ ਕਾ
ਵਥ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਜੇਹੀ ਦਿਸਟ ਕੂਟਾਂ ਵੀ ਰੀਤੀ ਆਨੁਸਾਰ ਲਿਖੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ
ਪਾਠ ਅਰ ਅਰਥ ਸਮਝਨੇ ਮੈਂ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਤੀਖਜਣਤਾ ਅਰ ਚਤੁਰਾਈ ਵਧੇ ॥

(੧੧) ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਜਾਨ ਵਿਖੈ ਦੇਵੀ ਦੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਤੇ ਵੱਖਰੇ ੪੦੪ ਚਰਿਤਰਾ
ਲਿਖੇ ਹਨ ॥ ਜੋ ਰਾਜ ਨੀਤੀ ਅਤ ਬਿਵਹਾਰਕ ਬਿੱਦਿਆ ਦਾ ਛੰਡਾਰਹਨ, ਜਿ
ਸ ਕਰਕੇ ਅਗੀ ਸੰਜਾਰ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਅਵਸਥਾ ਸੁਖ ਪੂਰਵਕ ਬਿਤੀਤ ਕਰਿ
ਗਲਦੇ ਹਾਂ, ਆਰ ਇਨ੍ਹੀਂ ਹੀ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਵਿਚ ਅਜੇਹੀਆਂ ਸਿਖਿਆ ਹਨ, ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ
ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਤਿਧਰਮ ਵਿਚ ਦ੍ਰਿੜ ਰਹਿਣਾ ਆਰ ਇਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਉ
ਪਾਸਨਾ, ਅਰ ਕਾਮ ਕ੍ਰੋਧਾਦਕਾਂ ਤੋਂ ਆਰ ਜੂਗਾ ਆਦ ਵਖਸਨਾ ਤੇ ਬਚਣਾ ਅਰ
ਗ੍ਰਹਸਥਧਰਮ ਵਿਚ ਨਿਪੁਣਤਾ, ਅਰ ਆਪਣੇ ਤਨ ਧਨ ਧਰਮ ਦੀ ਰਖਜਾ
ਆਵਿ ਸਿੱਖਸਕਦੇ ਹਾਂ ॥

(੧੨) ਜਫਰਨਾਮਾ ਆਰਥਾਤ् ੧੨ ਹਿਕਾਇਤਾਂ ਵਾਲਾ ਖਤ; ਜੋ ਐਂਚੰਗ ਜੇ
ਥ ਪਾਤਸਾਹ ਦਿਹਲੀ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਮੌ ਅੰਤ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਇਸਥੋਂ ਗੁ
ਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੈ ਐਂਚੰਗਜੇ ਥ ਪਾਤਸਾਹ ਨੂੰ ਉਸੇਦੀ ਫਾਰਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਧਰਮੋਪ
ਦੇਸ਼ ਆਰ ਕਈ ਪਾਤਸਾਹ ਜੋ ਉਸੇ ਦੇ ਮਤ ਵਿਚਮਾਨਨੀਜ ਹੋ ਚੁਕੇ ਸੈ ਤਿਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਦਿਸਟਾਂਤ ਦੇਕੇ ਅਹੰਕਾਰ ਦਾ ਤਯਾਗ ਆਰਵੈਗਾ ਭਗਤੀ ਆਦ ਗੁਣਾ ਦਾ
ਗ੍ਰਹਨ ਸਮਝਾਯਾ, ਆਰ ਬੀਰਤਾ ਆਰ ਬੁੱਧੀ ਆਵਿ ਗੁਣ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ
ਹਨ ॥

(੧੩) ਅਸਫੋਟਕ ਸਵੈਯੋ ਆਰ ਤਿੰਨ ਸਵੈਯੋ ਦੋਹਰੇ ਸਟੇ ਲਿਖਕੇ ਆਫਜ਼

ਨੁਹਨੂਮਾਨ ਆਵਕਾ ਵਾਸਤ੍ਰ ਇਉਂਆ ਅਤ ਫਿਤੁਗਯਤਾ ਯਥਾਰਾਧਾਜੀ
 ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਜੀਕੀ ਪਤੀਤੀ ਗਾਰ ਛਾਵ ਗਰਾਹਕਾਂ ਆਰ ਭਗਤਾਂ
 ਦਾ ਪਰੇਮ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਰ ਰੁਪ ਗੁਨ ਜੋਬਨ ਬਲ ਇੱਦਿਆ ਜਾਤਿ ਪੱਤ
 ਆਦਿ ਹੀਨ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਤਿ ਕ੍ਰਿਪਾ ਦਿਸ਼ਟੀਨੇ ਉਹ ਵਡਿਆਈ ਰਖ
 ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਬਰਨਨ ਅਸੀ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਟਾਖੜ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਕਰ ਚੁਕੇਹਾਂ
 (੧੪) ਇਨ੍ਹਾਂ ਥਾਣੀਆਂ ਦੇ ਸਮੁਦਾਇ ਦਾ ਨਾਮ ਦਸਮ ਗੁਰੂ ਫਿਤੁਗ੍ਰੰਥ ਜਾ
 ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਗਠੰਕ ਨਾਹਿਂ ਕੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਥਾਣੀ ਸ੍ਰੀਮੁਖ ਵਾ
 ਕ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਸਮੁਦ੍ਰ ਜਾਸਤ੍ਰ ਕੋਨ ਕਾਵਯ ਕਵਿਤਾ ਸਾਹਿਤ ਮੰਗੀ
 ਤ ਗਾਇ ਬਿਦਕਾ ਪੰਡਤਾਈ ਇਲਾਵੀ ਸਤਿ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਰਬੱਤਾਖਤਾਂ ਬਕਤ
 ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਕਟਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ॥

ਦੂਜਾ ਅਧਿਯਾਤਮਿਤੀ ਬੀਜ੍ਞ ਦੀ ਰਚਨਾ

(੧) ਸ੍ਰੀ ਜਾਪੁਜੀ ਅਤ ਅਚਾਲ ਉਸਤਤਿ ਦਾ ਉਚਾਰ ਆਕਾਲਪੁਰਖ ਦੀ
 ਪ੍ਰਸੰਨਤਾ ਆਵਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਉਧਾਰ ਭਗਤਿ ਲਜਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹਿਤ ਅਨੰਦ ਪੁ
 ਰ ਜੀ ਮੈਂ ਕੀਤਾਂ॥

(੨) ਬਚਿੜ੍ਹ ਨਾਟਕ ਚੰਡੀ ਚਚਿੜ੍ਹ ਵੱਡਾ ਛੌਟਾ ਵਾਲ ਰਾਕਾਲ ਪ੍ਰਖੋਚਗਾ
 ਦ ਸਭ ਥਾਣੀਆਂ ਦਾ ਉਚਾਰ ਅਨੰਦਪੁਰ ਮੈਂ ਕੋਈ॥

(੩) ਤਾਮਾਵਤਾਲ ਸੰਮਤ ੧੨੫੫ ਹਾਜ਼ਵਦੀ ਏਕਮ ਨੂੰ ਗਤਦ੍ਰਵ (ਸਾਲ
 ਲੁਸ) ਨਦੀ ਦੇ ਕੌਂਢੇ ਪੁਰ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਇਸ ਦੀ ੧੦ ਬਰਸਪ
 ਹਿਲੇ ਆਰਥਾਤ ਸੰਮਤ ੧੨੪੫ ਗੀ ਜਮਨਾ ਜੀਦੇ ਕੌਂਢੇ ਆਨੰਦਾਂਤ ਸਤਦ੍ਰਵ ਦੇ
 ਕੌਂਢੇ ਇਣਥਾਵਿ ਸਵਾਨਾਂਪੈ ਹੋਣਾ ॥

(੪) ਕਿਰਹ ਨਾਟਕ, ਨਾਥਕਾ ਜੀ ਦੀ ਮਾਨ ਲੀਨਾ ਅਤ ਜਾਮਿਧ ਦੇਜੋ
 ਦੇ ਖਵਲ ਸਿੰਘ ਸਕਤਮਿਘਾਅਟਕਾਂ ਦੇ ਜੁਧੋ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੇਵਲ ਕਲਾਗੀ ਧਰ ਜੀ
 ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੈ ਹੋਰ ਸਟੇਪ ਸਮੁਸਤੰਧ ਦਾ ਉਲੰਘ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚੀਕਈ ਇੰਕ
 ਸਥਾਨਾ ਮੈਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਆਖਣੀ ਸੰਮਤੀ ਮਿਲਾਈ ॥

(੫) ਬਹਿੜ੍ਹ ਪਥਯਾਨ ਮੈਂ ਮਹਾਵਾਲ ਨੈ ਸ੍ਰਾਸ ਬੀਰਤ ਹਾਕਸਨੂੰ ਮੁਰ
 ਲਾ ਅਤ ਇਸ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਅੰਤ ਮੈਂ ਕਵਿਯੋ ਵਾਰ ਬੇਨਤੀ ਦੁਪਾਈ, ਜੋ ਸਾਡੇ
 ਕਾਮਨਾ ਪ੍ਰਦਾਇਕ, ਅਰ ਸੰਕਟ ਮੈਂ ਸਹਾਇਕ, ਪਾਠਕ ਗਣਾ ਨੂੰ ਸੁਖਦਾਇਕ

ਦੁਸ਼ਟ ਗਣ ਘਾਇਕ ਅਰ ਬੇਨਤੀ ਦੇ ਲਾਇਕ ਬਾਣੀ ਹੈ, ਸਤਦ੍ਰਵ ਦੇ ਕੰਢੇ ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਬਾਂਡੇਰ ਨਾਮੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਬਰਗਮਾ ਜੀਏਤਪਕਰਨੇ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਬ੍ਰਹਮਾਵਤੀ ਅਰ ਪੰਜਾਂ ਪਾਂਡਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣੇ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੇ ਪੰਜਾਂ ਗਾਟੜਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਨੈ ਉਚਰੀ ॥

(੬) ਜਫਰਨਾਮਾ (ਜੰਗਨਾਮਾ) ਬਾਰਾਂ ਹਿਕਾਯਤਾਂ ਦਾ ਦੀਨੇ ਕੇ ਨਾਮੇ ਗ੍ਰਾਮ ਮੈ ਉਚਾਰ ਹੋਯਾਂ ਜਫਰ ਨਾਮੇ ਤੇ ਸਿਵਾ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਬਾਣੀ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਨੈ ਬਾਣੀ ਬਰਸ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਯਥਾ (ਸਤ੍ਰੁਹ ਸੈ ਪੰਤਾਲੀ ਮੈ) ਗਾਰ ਕੁਛ ਬੱਛੀ ਬਰਸਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰੀ ਹੀ ਰਚੀ (ਸੰਮਤ ਸੱਤਰਹ ਸਹਸ ਪਚਾਵਨ) ਇਸੇ ਅਵਸਥਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਭੰਗਾਣੀ ਗਾਦ ਬਾਵਾਂ ਦੇ ਬੜੇ ਭਾਰੇ ਭਾਰੇ ਸੰਗਰਾਮ ਕੀਛੇ ਆਰ ਕੇਤੀ ਰੌਤੀਵੇਂ ਬਠਸ ਵਿਚ ਦੁਰਗਾ ਅਰਥਾਤ ਮਹਾ ਮਹਾ ਮਹਾ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ, ਅਰ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਸਾਜਿਗਾ ॥

(੭) ਪੁਨਃ ਵਾਈ ਧਾਰ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ, ਅਰਗਾਲਮਰੀਰ ਐਰੰਗਜੇਬ ਪਾਤਸਾਹ ਨਾਲ ਅਨੰਦਪੁਰ ਵਿਖੇ ਭਾਰੀ ਜੁੱਧ ਹੋਯਾ ਤਿੰਨ ਵਰਹੇ ਅਨੰਦ ਪੁਰ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਿਆ ਰਿਹਾ ।

(੮) ਉਪਰੰਦ ਰਮਕੋਰ ਦਾ ਜੁੱਧ ਕਰਕੇ ਮਾਫ਼ੀਵਾਂ ਕੋ ਹੋਕੇ ਮਾਲਵੇ ਦੇ ਸ ਵੀ ਧਰਤੀ ਗਾਰ ਇਸਦੇਨਿਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਮਾਲਵੇਂ ਦ੍ਰਿਬਹਾਦਰਗਾਰਬੈਰ, ਜੋ ਬੰਸ ਸਿਰਮੌਰ ਗਾਦਿ ਪਦਵੀਆਂ ਬਖਸਦੇ ਹੋਏ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੱਖਣ ਦੇਸ ਨਦੇਵ [ਨਿੰਦਰ] ਸਹਿਰ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਸਾਸਤਰਾਂ ਮੈ ਲਿਖਦੇ ਹੋਨ ਬੰਦਹ ਬੈਰਾਹੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀਦਾਨ ਬਖਸ ਕੇ ਇੱਥੇ ਲਗਾ ਭਗ ਚਾਰ ਬਰਸ ਰਹਿਕੇ ਫੇਰ ਸੱਚਖੰਡ ਮੈ ਬਿਰਾਜੇ ਇਸ ਬਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੁਣ ਹਜੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵ ਅਥਰਲ ਨਗਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਹੈ ॥

(੯) ਦੇਵੀ ਲੀਦਾ ਛੱਕਾ [ਨਮੋ ਉਗ੍ਰੰਤੀ ਅਨੰਤੀ ਸਿਵੈਯਾ] ਜਿਸ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੈਤੇ ਮਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਸੰਦੇਹ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਦਾਕ ਨਹੀ, ਕਿੰਤੁ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਪਰਚਲਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਥਾਧਿ ਜੈਸੀ ਦੀਨਤਾ ਇਸ ਵਿਖੇ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਬਾਨੀ ਵਿਚ ਨਹੀ ਹੈ ॥ ਯਥਾ ਮਹਾ ਮੂੜ ਹਉਂਦਾ ਸਾਸਨ ਤਿਹਾਰੇ ਸੁਨਹੁ ਤੁਮ ਭਵਾਨੀ ਹਮਨਕੀਪੁਕਾਰੇ ॥ ਕਰਹੁ ਦਾਸਪਰ ਮਿਹਰ ਅਪੁਰੀ ਅਪਾਰੇ) ਆਦਿ

[੧੦] ਸੁਖਮਨਾਂ ਅਤੇ ਰਮਾਲਕੋ ਸਦੀ ਵਾਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਇਕ ਬਾਬਾ ਅਟਲ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬਜੀ ਮੇਂ ਹੀ ਲਿਖਿਆ। ਹੈਂਹੁਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੱਤੀਆਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਵਿਚ ਅਰ ਸਹਿਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਿਆ। ਹੋਯਾ॥

[੧੧] ਅਰਜੋ ਗਨਜਾਣ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇਪਾਸ ਪ੍ਰਕਵੀ ਰਹਿੰਦੇ ਸੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚੀਆਂ ਹੋਇਆਂ ਬਾਣੀਆਂ ਹਨ ਅਰ ਇਸ ਦੀ ਬੀਜ਼ ਬੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਸੱਚਖੰਡ ਜਾਣਦੇ ਪਿੱਛੋਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀਨੈ ਰਚੀ ਹੈ ਇਸੇ ਵਾਸਤੇ ਕਈ ਭੇਦ ਹਨ, ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਇਸ ਲੇਖਕ ਨੈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਪਿਛਾਮਾਂ ਆ ਦਿ ਬੜਿਆਂ ਤੇ ਫਿਰ ਜੋ ਪੰਜ ਪੀੜੀਆਂ ਤੇ ਪਰਸਿੱਧ ਰਾਜਾਣੀ ਹੁੰਦੇ ਰਲੇ ਆਏ ਹਨ ਇਹ ਸੁਣਿਆ। ਹੈ ਕਿ ਜੇਹੜੀ ਬਾਣੀ ਕਵੀਆਂ ਨੈ ਰਚੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਖੋਂ ਵਖਰੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ ਚਟਾਕੇ ਕੇ ਅੰਤ ਮੈਂ ਸੈਨਾਪਤੀ ਕਵੀਕਾ ਨਾਮ ਹੋਐ ਸੇ ਹੀ ਹਿਰਤੁਪਦੇਸ਼ ਭਾਸਾ ਅਰ ਆਠਾਰਾਂ ਪਰਬਮਹਾਂਭਾਰਥ ਅਰਗੋਬਿੰਦਰੀਤਾ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੈਂ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹਨ, ਗਾਰ ਸੁਰਜ ਪ੍ਰਕਾਸਾਦ ਖੰਬ ਮੈਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ ਕਿ ਤੋਲ ਵਿਚ ਨੌ ਮਣ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੈਂ ਜੋ ਆਨੰਦਪੁਰੋ ਨਿਕਲਦੀ ਵੇਰ ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਸਤਵ ਨਦੀ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਅਰ ਕਈ ਗ੍ਰੰਥ ਪਹੜੀ ਹਾਜਿਆਂ ਨੇ ਲਈ, ਜਿਹਾਕ ਇਕ ਗ੍ਰੰਥ ਹੁਣ ਤਕ ਸਿਰਮੌਰ ਦੇ ਰਾਜਾ ਪਾਸ ਮੰਡੀ ਦੇ ਰਾਜਾ ਪਾਸ ਬੀ ਸੁਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਏਹ ਸਭ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਸਨ, ॥

(੧੨) ਪਰੰਤੂ ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਖਾਸ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੈ (ੴ) ਜਿਸਦੇ ਆਦਿ ਯਾ ਅੰਤ ਮੈਂ ਨਾ ਇਹ ਲਿਖਯਾ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਸਭਾ ਮੈਂ ਬਣਯਾ ਹੈ ਅਰ ਠਾ ਇਹ ਕਿ ਫਲਾਣੇ ਕਵੀ ਨੈ ਬਢਾਯਾ ਹੈ ॥

(ਅ) ਨਿਰਾ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਦੇ ਵਿਚ ਸ੍ਰਾਮ ਕਵੀ ਗਾਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਕਵਿਤ ਵਿਚ ਰਾਮ ਕਵੀ ਯਥਾ ੧੧੧੯ ੧੧੧੮ ੧੧੪੭ ੧੧੫੮ ੧੧੭੭ ੧੧੮੦ ਅਰ ੧੨੨੨ ੧੨੩੬ ੧੨੮੮ ੧੩੦੦ ੧੪੧੨ ੧੪੧੯ ੧੪੩੦ ੧੪੪੮ ਅਰ ੧੪੫੫ ੧੪੮੧ ੧੪੩੦ ੧੪੬੦ ੧੪੬੨ ੧੪੮੩ ੧੨੦੨ ੧੭੫੧ ੧੭੭੯ ੧੮੫੩ ੧੮੭੨ ਆਦ ੨੫ ਕਵਿਤਾਂ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਵਿਖੇ ਗਾਰ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਜਾਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਚਰਿਤ੍ਰ ਵਿਚ ਰਾਮ ਕਵੀ ਲਗ ਭਗ ਵਸੋਂ ਪੰਦ੍ਰਾਂ ਛੰਦਾਂ ਮੈਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੋ ਕਲਗੀ ਧਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਸਤਭਿਖਾ ਨਿਛੜ੍ਹੂਦੇ

ਤੂਜੇ ਚਰਨ ਵਿਚ ਹੋਯਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮ ਸੀ, ਅਰ ਹਨ੍ਹਮਾਨ ਨਾਟਕ ਅਸਿਹਾ ਪ੍ਰਿਜ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਗਾਤ੍ਰੇ ਵਿਚ ਰਖਦੇ ਸੇ, ਅਰ (ਕੋ ਕੁਝ ਲੇਖ ਲਿਖਨੇ ਬਿਧਨਾ, ਅਰ ਦੇਵਕੀਤਨੈ-ਯਾ ਕਹੋ) ਐਸੇ ਕਵਿਤ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਨਾਟਕ ਦੀ ਚਾਲ ਪਰ ਹੀ ਵਚੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਤੇ ਇਸੇ ਚਾਲ ਤੇ ਹੀ ਬੋਲੇ ਸੇ ਛੰਦਾ ਮੇਂ ਰਾਗ ਕਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਅਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਵਾਰੋਜ਼ਾਹਿਬਾ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਹੀ ਹੈ, ਰਾਮ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ॥

(੧੪) (੯) ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪ੍ਰਕਵੀ ਹੰਸਰਾਮ, ਸੈਨਾਪਤ ਕਾਸੀਰਾਮ ਆਦਿਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਆਦਿ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੇਂ ਲਿਖੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਰਾਮ ਸ਼ਾਮ ਨਾਮ ਦੇ ਕਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਹਨ ॥

(੧੫) (੧੦) ਜਾਪ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਕਲਾਗੀਧਰ ਜੀ ਨੇ ਗਾਪਨੇ ਹਸਤਕਮਲ ਤੇ ਲਿਖਕੇ ਅੱਗੇ ਲਿਖਣੇ ਵੀ ਆਗਯਾ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਇਥੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ (ਆਗੇ ਲਿਖਾਰੀ ਕੇ ਉਸਤਖਤ) ਸੋ ਜੋ ਅੱਗੇ ਕਵੀਆਂ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਅੱਗੇ ਕਵੀ ਕ੍ਰਿਤਬਾਣੀ ਹੈ ॥

(੧੬) (੧੧) ਜਾਪ ਦੇ ਅਰੰਭ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ, ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਦੇ ਆਦਿ ਦੀ ਰੂਪਈ (ਪ੍ਰਣ ਵੇਂ ਆਦਿ ਏਕੰਕਾਰਾ) ਅਰ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਪਾਠ ਤੇ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਬਚਿੜ੍ਹ ਨਾਟਕ ਮੈਂ (ਠਾਂਢ ਭਜੇ ਮੈਂ ਜੋਰਕਰ) (ਇਹੋ ਕਾਜ ਸ਼ਰਾ ਹਮ ਜਨਮੀ) (ਹਮ ਇਹ ਕਾਜ ਜਗਤਮੋਗਾਏ) ਨਜਟਾਸੀਸ ਧਾਰ ਹੋ ਨਹੀਂ ਕਾ ਸਵਾਰਹੋ (ਤਵਨ ਕੀਟ ਤੌਲੈ ਤੁਫੇਗ ਸੰਭਾਰਿਯੋ) ਕਾਲਿੰਦ੍ਰੀ ਤਟ ਕੀਏ ਬਿਲਾਸਾ ਮੁਰਪਿਤਪੁਰਬਕੀਅਸ ਪਜਾਨਾਇਤਯਾਦਿ ਸਾਰੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਦੀ ਧੁ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

(੧੭) (੧੨) ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਮੈਂ ਅਬ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰ ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ, (ਇਸ ਅਬ ਜੋ ਹੈਂਦਿ) (ਵੇਹੁ ਸਿਵਾ ਬਰਮੋਹਿਇਹੈ] ਵਾਰ ਸ੍ਰੀ ਭਗੈਤੀ ਜੀ ਕੀ ਪਾਤਸਾਹੀ ੧੦) ਆਦਿਕ ਪਵੇ ਸੇਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ॥

(੧੮) (੧੩) ਰਾਮਾਵਤਾਰ ਮੈਂ (ਪਾਇ ਗਹੇ ਜਬ ਕੇ ਤੁਮਰੇ) ਅਸ ਗੋਬਿੰਦ ਦਾਸੁ ਤੁਹਾਰ) ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਵਿਖੇ ਮਤ੍ਹੁ ਸੈ ਪੰਤਾਲਮੈ, ਆਵ ਸੰਬਤੋਂ ਅਰ ਮਾਨ ਲੀਲਾ ਵਾਸ ਲੀਲਾ ਬਿਰਹਨ ਕ ਜੁੱਧ ਪ੍ਰਬੰਧ ਗਾਰ ਛੋਗ ਦੇ ਛੰਦਾ ਸੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪ੍ਰਗਾਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥

ਐਸੇ ਹੀ ਸਗੜ੍ਹ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਜਾਨ ਦੇ ਕਾਮਤੇ ਬਚਾਣੇ ਆਰ ਤ੍ਰਿਜਾ ਦੁਕਿਤ੍ਰਕੇਸ਼ੁਦੇਤ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ (ਸੁਧ ਜਬ ਤੇ ਹਮ ਧਰੀ ਬਚਨਗੁਰ ਦਏ ਹਮਾਰੇ) ਦੀ ਨੀਤੀ ਧਰਗਾ ਦੀਆਂ ਮਿਥਜ਼ਾ ਪਾਖਾਣ ਪੂਜਨ ਦੇ ਨਿਖੇਪ ਜੁੱਧ ਆਰ ਬੀਰਤਾ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਸੇ ਮ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥

(੧੯) (ਲਾ) ਅਸਫੋਟਕਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ (ਕਾਲਜ ਦੀਪ ਸਭੇ ਕੰਰਕੇ ਆਰ ਸਾਡਸਮੁੰਦਹਿਕੀਮਸਕੇਹੈ। ਕਾਟਥਨਾਸਪਤੀਸਗਰੀਲਖਬੈਹੂਕੈਲੇਖਨਕਾਜਥਨੈ ਹੈ। ਗਾਫਸੁਤੀ ਬਕਤਾ ਕਰਦੇਜੁਗ ਕੋਟਗਾਣੇ ਕੇ ਹਾਬਲਿਖੈ ਹੈ। ਕਾਲ ਕ੍ਰਿਪਾਨ ਵਿਨਾ ਬਿਨਤੀਨ ਤੁਹੂੰ ਤੁਮਕੋ ਪ੍ਰਭ ਨੈਕ ਰਿਛੇ ਹੈ) ਸ੍ਰੇਵੇ ਸੇ ਅਤ ੩੧ ਸਵੈਯੇ, ਜਾਗਤ ਜੋਥੁਜਪੀ ਨਿਸਥਸਰ ਗਾਦਕਾਂ ਸੇ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ॥

(੨੦) (ੴ) ਜੋ ਇਹ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ੧੦ ਸਵੈਯੇ ਸਾਵਦਾ ਗਿੱਧ ਸਮੂਹ ਗਾਇ ਸਵੈਯੇ ਅਤ ਚੌਪਈ ਹਮਰੀ ਕਰਹੁ ਹਾਬੁੰ ਰੱਛਾ ਗਾਵ ਬਾਣੀ ਦਾ ਪਾਠ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਸਮੈ ਗਾਣ ਰਾਮਾਵਤਾਦ ਦਾ ਪਾਠ ਦਸਹਿਰੇ ਦੇ ਦਿਨ ਆਰ ਚੰਡੀ ਚਰਿਤ੍ਰਾਂ ਦੇ ਪਾਠ ਨਵਰਾਤ੍ਰਿਆਂ ਮੈ ਤਖਤਾਂ ਪੜਾਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾਵਤਾਹ ਦੇ ਸ੍ਰੇਵੇ ਹੋਲੇ ਮਹਲੇ ਵਿਖੇ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸ੍ਰੀ ਵਰਥਾਰ ਹਿਬਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਿੰਉਂ ਪੜੇ ਜਾਂਦੇ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਮੈ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਲਤ ਵੀਤਾਂ ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

(੨੧) (ੳ) ਗੁਰਿਆਈ ਦੀ ਗੱਦੀ ਪਰ ਆਇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੋ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਆਰ ਇਹ ਦਸਮ ਪਾਤਸਾਹੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪਲੰਘ ਪਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਤੇ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿ ਏਹ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

[੨੨] (ੰ) ਹਥੇਕ ਬਾਣੀ ਜੋ ਉਲਥਾ ਭਰਜਮਾ ਬੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਦਾ ਚਰਿਤ੍ਰ ਪਖਜਾਨ ਜੋ ਕਿਸੀ ਦਾ ਉਲਥਾ ਨਹੀਂ, ਸਭਨਾਂ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੂਓਕਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੋ ਇਨਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਬਾਗੁਰੂ ਜੀ ਕਵਿਵਾਚ ਲਿਖਦੇ ਗਾਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸਤੇ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

(੨੩) (ਛ) ਕਵੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਨਿਸਚੈ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਹ ਬਾਣੀ ਆਪ ਹੀ ਦੱਸ ਰਹੀ ਹੈ ਛੁੱਕ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਹਾਂ ਭਾਵੇਂਹੋਰ

ਕਈ ਗ੍ਰੰਥ ਕੋਹੜੇ ਚਿਰ ਤੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਰਹੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਿ
ਇਸਦੇ ਕਾਵਯ ਤੇ ਹੀ ਭੇਟੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਏਹ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ ਹੈ ॥

[੨੪] (ਸ) ਜ਼ਫ਼ਰਨਾਮਾ ਅਰਬਾਤ ੧੨ ਹਿਲਾਯਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਹੋਣੇ
ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੀ ਕੁਛ ਸੰਵੇਹ ਨਹੀਂ ਸਭ ਗੁਰਬਿਲਾਸ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਮੈਂ ਸ੍ਰੀਮੁਖਵਾਕ
ਲਿਖਿਆ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਾਂ ॥

ਤੀਜਾ ਧਜਾਇ ਬੀਜਾਂ ਦੇ ਭੇਦ

(੧) ਗੁਝੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਨੈ ਏਹ ਜਭ ਬਾਣੀਆਂ ਰਚੀਆਂ, ਪਰੰਤੂ ਜੁਧ
ਜੰਗਾਂ ਦੇ ਜੋਰ ਗਾਰ ਦੇਸ ਚਾਲ ਹੋਣੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਖਾਸ ਬ੍ਰੀਫ਼ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲ
ਸਕਦੀ ਅਰ ਬਾਣੀਆਂ ਸਭਨਾਂ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੀ ਹਨ, ਨਿਰਾ ਅੱਗੇ ਪਿਛੇ ਹੋਣ ਵੇਂ
ਕੁਮਤੇ ਭੇਦ ਹਨ, ਜੋ ਬੁੱਢਾ ਦਲ ਵਿਖੇ ਅਰ ਭਾਈ ਮਨੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਮੇਂ
ਵਿਖੇ ਹੋਗਏ ਹਨ, ਅਰ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਚ ਸੁਖਮਨਾ ਆਰ
ਮਾਲ ਕੌਸ ਦੀ ਵਾਰ ਅਰ ਛੱਕੇ ਅਰ ਇਕ ਦੋ ਸਬਦ ਹੋਰ ਬੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ
ਵਹੁਤ ਹੀ ਵਿਰਲੇ ਹਨ ॥

[੨] ਏਹ ਕਲਗੀਧਰਜੀ ਦੀਬਾਣੀਦੀਆਂਪੋਥੀਆਂਜਿਨਾਂਦਾਨਾਮਬਚਿੱਤ੍ਰਨਾਟਕ
ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਪੁਰਾਣ, ਉਕਤ ਬਿਲਾਸ ਚਤੁਰਤ੍ਰ ਪਖਜਾਨ ਜਫਰ ਨਾਮਾ ਆਦਿੰਨ
ਛਿਨ ਸੇ, ਇਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕ ਇਕ ਬੀਜ਼ਬਣਾਉਣੇ ਤੇ ॥ ਦਸਮਪਾਤਸਾਹ
ਗ੍ਰੰਥ ਨਾਮ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੋਯਾ ॥

ਛ'ਪਣਾ

(੩) ਗਾਪਣਾ ਬਿਵਹਾਰ ਆਰ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਦਾ ਉਪਕਾਰ ਸਮਝਕੇ ਦਸਮ
ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਹਿਲੇ ਦੀਵਾਨ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈ ਛਪਵਾਯਾ । ਦੂਜਾ ਛਾਪਾ
ਸਜਾਲਕੋਟ ਵਿਚ ਛਪਿਆ । ਤੀਜਾ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਲੀ ਰਯਾਸਤ
ਜੀਂਦ ਨੈ ਅਤਿ ਸੁੰਦਰ ਛਪਵਾਯਾ । ਚੌਥਾ ਛਾਪਾ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਾਰੀ
ਸ੍ਰੀਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨਿਵਾਸੀ ਨੈ ਛਪਵਾਯਾ । ਪੰਜਵਾਂ ਛਾਪਾ ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦੇਟਾਇਪ
ਅੱਖਰਾਂ ਮੈਂ ਮਝਲੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਵਿਦਿਧ ਪ੍ਰਕਾਸਕ ਪ੍ਰੈਸ ਮੈਂ ਆਰ ਛੋਵਾਂ ਸਭ ਥੋੜੇ
ਛੋਟੇ ਟਾਇਪ ਵਿਚ ਛੋਟੇ ਅਕਾਰ ਦਾ ਲਾਹੌਰ ਇੰਡੀਗਲੋਸ਼ੇਸ਼ਨਕ੍ਰਿਤਪ੍ਰੈਸ ਮੈਂ ਛਪਿਆ ।

(੪) ਏਹ ਸਰ ਹੈ ਜੋ ਲਿਖਣੇ ਨਾਲੋਂ ਬੀ ਸੋਧਣੇ ਵਿਚ ਪਰਿਸ੍ਰਮ ਬਹੁਤ
ਕਟਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਲਿਖਾਰੀ ਨਾਲੋਂ ਸੋਧਕ ਵਧੀਕ ਬੁਧਿਮਾਨ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ
ਅਤ ਸੁਧਾਰੀ ਲੋਕ ਘੱਟਕਰਾਉਣੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿਚ ਭੋਲ ਹੋਣ ਇਹ

ਕਿਸੇ ਧਾਰਮਿਕ ਪੁਰਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭਾਉਂਦਾ। [੫] ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀ-ਠੀਏ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਪਰ ਬੜਾ ਪਰਿਸ਼੍ਰਮ ਕਰਕੇ ਹਰੇਕ ਦਸ਼ਮ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਗਲਤ ਨਾਮੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਅਰ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਜੋ ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਿਖਾਰੀ ਦੇ ਛਾਪੇ ਵਿਚ ਨਿਰੀਗਾਂ ਭੁੱਲਾਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸ਼ਗਾਮਾਂ ਇਸਦੇ ਸੋਧਕ ਨੈ ਕਈ ਇਕ ਪਾਠ ਮਨਯੱਤਰ ਬਣਾਕੇ ਵਿਚ ਲਿਖਿਤ ਹਨ। (੬) ਇਹ ਤਾਂ ਬੜੀ ਭਾਰੀ ਮਨਮਤ ਸੀ ਜਿਸ ਤੇ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਆਰ ਕੁਰਮਿੱਖਾਂ ਦੇ ਮਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖੇ ਇਸ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਗਾਮਰ ਬੇਸ ਅਵਤੇਸ ਸ੍ਰੀ ਬਾਬਾ ਸੁਮੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੰਤ ਤਖਤ ਪਟਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗਜ਼ਾਨੀ ਭਾਈ ਲਹਿਣਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਆਦਿ ਗਜ਼ਾਨੀਓਂ ਆਰ ਪੰਡਤਾਂ ਸਾਹਿਬ-ਜਾਇਆਂ ਸੰਤਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਬੁਧਿਮਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਰਟੀਫਿਕਟ ਦਿੱਤੇ ਜੋ ਇਹ ਭੁੱਲਾਂਠੀਕ ਹਨ, ਆਰ ਐਸੇ ਮਨਯੱਤਰ ਪਦ ਕਲਗੀਧਰ ਮਹਾਰਾਜ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਨ ਚਾਹੀਏ। (੭) ਆਰ ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਓਹ ਸਹੀਆਂ ਵਾਲਾ ਗਲਤੀ ਨਾਮਾ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿੰਤਸਰ ਜੀ ਮੈਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਮੈਂ ਬਹਾਨ ਕਾਰਕੁਨ ਕਮੈਟੀ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਨੈ ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿੰਤਸਰ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸੇਵਾ ਬਖਸ਼ੀ (੮) ਅਰ ਇਸ ਸਭਾ ਦੇ ਸਿਕੱਤਰ ਭਾਈ ਆਗਜ਼ਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੈ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਕੁਲ ਖਰਚ ਆਪਣੇ ਜਿੰਮੇ ਲਿਆ, ਸੱਕਈ ਚਿਰ ਥੋੜੇ (ਲੈਕਚਰ) ਵਖਜਾਨ ਅਰ ਆਖਬਾਟਾਂ ਦ੍ਰਾਰਾ ਪੁਕਾਰ ਹੋਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਪੁਸਤਕ ਆਸੁੱਧ ਛਪਦੇ ਹਨ ਆਰ ਸਭਤੇ ਵਧੀਕ ਇਹ ਅਨਰਥ ਹੋਣ ਲਗਾ ਜੋ ਕਵੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਨਯੱਤਰ ਨਾਲ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਕਰਨ ਲਗਾ ਪਏ ਹਨ ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਕ ਇਤਿਹਾਸ ਛਾਪਾ ਟੈਪ ਛਪਵਾਕੇ ਵੰਡਿਆ ਆਵ ਪ੍ਰਦੇਸਾਂ ਮੈਂ ਭੇਜਾ ਗਿਆ ਕਿ ਜੋ ਕੋਈ ਸੁਧਾਈ ਵਿਚ ਬੁੱਧੀ ਬਿਦਯਾ ਵਾਂ ਧਨਤਨ ਕਰਕੇ ਸਹਾਇਕ ਹੋਣਾ ਚਾਹੇ ਗੁਰੂ ਕੀ ਟਹਲ ਕਰੋ। (੯) ਅਰ ਸਰਦਾਰਾ ਆਰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬਰਾਹ ਸੇਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਅਮਿੰਤਸਰ ਜੀ ਜੋ ਇਸ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸੇ, ਤਿਨਾਂ ਪਾਸ ਅਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜੋ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਆਦਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਤੇ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹੀ ਆਸਵਾਰੇ ਦੇਣ। (੧੦) ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੈ ਸਭ ਪੁਜਾਰੀ ਸੂਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਇਕੜ੍ਹ ਕਰਕੇ ਸੰਮਤੀ ਲਈ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀਵਾਨ ਵਿਚ ਸਭ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ

ਇਕੜ੍ਹ ਸੇ। (੧੧) ਗਾਰ ਇਹ ਕਾਰਜ ਸਤਿਗੁਰ ਨੂੰ ਜੋ ਮਨਜੂਰ ਸੀ ਇਸ
 ਵਾਸਤੇ ਸਭ ਦੀ ਸੰਮਤੀ ਇਹ ਹੋਈ ਕਿ ਐਸਾ ਉਤੇਮ ਕਾਰਜ ਮਲਵਈ ਬੁਗੈ
 ਦੀ ਹੂੰਦੀ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁਗਾ ਸਾਹਿਬਜੀ ਦੇ ਹਜੂਰ ਹੋਵੇ
 ਇਹ ਖਬਰ ਦੇਸਾਂਤਰਾਂ ਵਿਖੇ ਅਤ ਸਿੱਖ ਰਿਆਸਤਾਂ ਵਿਖੇ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਅਗ
 ਪਤ੍ਰਕਾ ਲਿਖ ਭੇਜਕੇ ਗਏ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਾਰ ਹਾੜ ਦਾ ਮਹੀਨਾ ਸਾਰਾ
 ਫਿਰ ਫਿਰਕੇ ਬੜੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ੩੨ ਅਗਵਰੇ ਇਕੱਤ੍ਰੂ ਕੀਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ
 ਵੇਰਵਾ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। (੧੨) ਅਰੰਦ ਤਾਰੀਖ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੇ ਸਾਵਣ ੧੯੮੨
 ਨੂੰ ਭਾਈ ਆਗਯਾ। ਸਿੱਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸਪੁਤ੍ਰ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੱਘਜੀ ਹਕੀਮ
 ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਤੇ, ਅਗੇ ਬਾਜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਿਛੇ ਸੰਗਤਾਂ ਸਥਦ ਪੜਦੀਆਂ ਇਹਦੇ
 ਪਿਛੇ ਚੌਤ ਛੜ੍ਹ ਬੁਲ ਉਦੇ ਫੁਲ ਬਰਖਾਉਂਦੇ ਛੇਗਾਂ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿਚ ੩੨ ਸੁਚੇ
 ਕਿਤਾਜਮਨ ਸੰਖ ਨਰਸਿੰਗੇ ਮੰਗਲ ਧੁਨਾਂ ਸਥਦਾਂ ਦੇ ਉਚਾਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ
 ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਵਡੀ ਪ੍ਰਕਰਮਾ ਕਰਕੇ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲਬੁਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ
 ਦੀ ਦੁਸਰੀ ਮੰਜਲ ਪਰ ਕਿ ਜਿਥੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਸਨਾਨ ਕਰਾਕੇ ਫਰਸ ਗਲੀਚੇ
 ਬਿਕੋ ਹੋਏ ਸੇ, ਬੱਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੋਏ। [੧੪] ਅਨੰਦ ਜੀ ਦਾ ਪਾਠ
 ਵਡੇ ਰਾਗੀਆਂ ਕੀਤਾ ਅਤਦਾਸਭ ਈ ਮੁਲਤਾਨਾ ਸਿੱਘ ਜੀ ਕੀਤੀ ਅਰਕਜਾਹ
 ਪ੍ਰਾਦ ਵਰਤਕੇ ਸ੍ਰੀ ਜਪਜੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੋਸ਼ੀ ਦਾ ਪਾਠ ਹੋਯਾ॥

੩੨ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਬਰਨਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਸੋਧਾਈ ਕੀਤੀ

[੧] ਪਹਿਲੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਤ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਿਸਦੇ ਆਦ ਮੈਂ ਦੇ
 ਮੂਰਤੀਆਂ ਹਨ ੧ ਛੇਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੀ ਦੂਜੀ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਅਗ
 ੧ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਅਰ ਕਈ ਪੜ੍ਹੇ ਅੰਕਪਲੀ ਦੇ ਅਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਪੜ੍ਹੇਉਂ
 ਅੰਕਪਲੀ ਦੇ ਗਾਖਰਾਂ ਨਾਲ ਸੋਧ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਕਿ ਏਹ ਦਸ
 ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੇ ਹਸਤ ਕਮਲ ਤੇ ਹੈ, ਬਾਣੀ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਸਭਤੇ ਵਖਰਾ ਅਰ ਵਿਚ
 ਦਸ ਪੜ੍ਹੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਤਾਂ ਬੀਸ ਨਵੀਨ ਫੇਰ ੪ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ੧੦ ਨਵੀਨ ਅਰ ਕਿਸੇ
 ਬਾਣੀ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਪਰ [ਲੇਖਕ ਦਰਬਾਰੀ ਸਿੱਘ ਵਡਾ] (ਲੇਖਕ ਦਰਬਾਰ
 ਸਿੱਘ ਛੋਟਾ ਐਸਾ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਕਦਾਚਿਤ ਏਹ ਨਿਸਚੈ ਹੋਜਾਂਦਾ ਕਿ ਏਹ ਸਾ
 ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਦਾ ਸੁੱਧ ਕੀਤਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਧਾਈ ਦਾ ਕੁਛ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰਨ

ਪੈਂਦਾ, ਇਸੇ ਨਾਲ ਸੁੱਧ ਕਰਲੈਂਦੇ ਪਰ ਲਵੀਨ ਪੜ੍ਹੇ ਬੀ ਬਹੁਤ ਅਰ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਿਖੇ ਬੀ ਆਗੋਂ ਕਤ ਛੇਦ ਦੇਖਕੇ ਬੁੱਧੀ ਹੈਰਾਨ ਹੂੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁੱਧ ਮੰਨੀ ਏਤੋਂ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਗਾਸੁੱਧ ਹੂੰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਜੇ ਹੋਰ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰੀ ਨੀਂਦੇ ਅਰ ਕਸਰਤਵਾਇ ਮੰਨੀ ਏਤੋਂ ਇਸ ਦੀਵਾਣੀ ਆਲੋਕਕ ਠਹਿਰਦੀ ਹੈ : ਜਹਾਂ ਕਿ ਆਰੰਭ ਮੈਂ ॥

੧ ਉਂ ਸ੍ਰੀ ਭਗਉਤੀ ਜੀ ਸਹਾਇ ਜਾਪੁ ਪਾਡਸਾਹੀ ੧੦ ਕੇਵਲ ਇਕ ਇਸ ਮੈਂ ਹੀ ਹੈ ਆਰ ੧ ਉਂ ਸਤਿਗੁਰਪ੍ਰਸਾਦਿ ਜਾਪ ਸ਼੍ਰੀ ਮੁਖਵਾਕ ਪਾਡਸਾਹੀ ੧੦ ਛਪੈ ਛੰਦ ਤ੍ਰ੟ ਪ੍ਰਸਾਦਿ । ਸਭਨਾਂ ਮੈਂ ਅਰ ਇਹੋ ਸਭ ਦੇ ਕੰਠ ਹੈ ॥

ਜਾਪਜੀ ਆਕਾਲ ਉਸਤਤ ਆਦਿਕ ਯਾਣੀਆਂ ਜੋ ਹਜਾਰਾਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਕੰਠ ਆਰ ਹਜਾਰਾਂ ਹੀ ਪੁਗਾਤਕਾਂ ਪਰ ਲਿਖੀਆਂ ਗਏ ਛਾਪਾਂ ਹੋ ਦੁਕੀਆਂ ਹਨ ਇਸ ਵਿਚ ਸਭ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵਿਲੱਖਨ ਹਨ, ਚੰਤੀ ਦੀ ਵਾਰ ਸਾਰੀ ਹੀ ਨਹੀਂਨ ਹੈ ਪਹਿਲੀ ਧੋੜੀ ਜੋ ਸਭ ਦੇ ਕੰਠ ਅਰ ਹਰੇਕ ਸਿੰਖ ਅਰਦਾਸ ਵੇਲੇ ਪੜਦਾ ਹੈ ਇਸਦੀ ਬੀ ਹਰੇਕ ਤੁਕ ਨਵੀਨ ਹੈ । ਕ੍ਰਿਸਨਾਵਤਾਰ ਦੇ ਆਦ ਕਈ ਤੁਪਣੀਆਂ ਹੋਣੀ ਨਹੀਂ ਹਨ । ਕਈਆਂ ਤੁਕਾਂ ਵਿਦ ਗਾਖਰ ਦੋ ਵਖੀਕ ਹਨ, ਕਿੰਨਾਂ ਵਿਜ ਘੜ ਬੀ ਹਨ ਚਿਤੁਰਾਂ ਆਰ ਹਿਕਾਇਤਾਂ ਵਿਚ ਤੁਕਾਂ ਆਰ ਬੈਕਾਂ ਬੀ ਘੜ ਹਾਂ, ਇਹ ਸਭ ਵੇਰਵਾ ਪਾਠਾਂ ਦੀ ਫੈਰਿਸਤ ਵਿਚੋਂ ਅਗੇ ਦੇਖੋ ਇਸਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ੪੦੩ ਹਨ ਤਾਂ ਬੀ ਇਸਨੂੰ ਸਭਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨਗਾਰ ਪ੍ਰੈਸ਼ੀਡਿੰਡੇ ਨਕੇ ਇਸਦੀਆਂ ਵੋ ਲਾਵਾਂ ਗਿਣੀਆਂ । ਇਸਦੀ ਰਹਿਲ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘਜੀ ਡਿਪਟੀ ਮਹਿਕਮੈ ਨਹਿਰ ਗਰਦਾਰ ਆਤਮਾ ਸਿੰਘਤਹਜੀ ਸੰਲ ਦਾਰ ਆਰ ਭੋਲਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਮਾਧ ਮਹਾਰਾਜਾ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਹਨ ॥

(੨) ਦੂਜੇ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰਹਿਲੀਏ ਸ੍ਰੀ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਦੇ ਗੰਵੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਨ ਅਰ ਇਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੁਰਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਆਕਾਲ ਬੁਗੇ ਵਿਖੇ ਨਿੱਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਲਿਖਤ ਅਤਿ ਸ੍ਰੀਦਰ ਅੰਨ ਪਰਾਚੀਨ ਹੈ । ਪੜ੍ਹੇ ਕਾਗਜ ਕਸਮੀਹੀ ਸੁੱਧ ਭੀ ਚੰਗਾ ਹੈ ਪਥਰ ੧੨੭੫ ਸੇ ੧੨੮੭ ਤਕ ਅੰਕ ਸਸਤਰ ਨਾਮ ਮਾਲਾ ਦੇ ਪਾਠ ੩੧ ਥੁੜ੍ਹੇ ਅੰਕ ਦਾ ਪੱਤਰਾ ਇਕ ਘੱਟ ਹੈ ਆਰ ਇਸ ਪੁਰ ਜੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਜੀ ਦੇ ਗੁ

ਰਦਵਾਰੇ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਮੋਹਰਾਂ ਹਨ ਕਿੰਉਂਕਿ ਏਹ ਤਖਤ ਕਸਗੜ ਦਰਬਾਰ ਗਾ ਨੰਦ ਪੁਰ ਜੀਤੇ ਸ੍ਰੀ ਚਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ॥

(੩) ਭੀਜੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੋ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬ੍ਰਿਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀਪ ਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਸੁਦਰ ਅਰ ਪਰਾਚੀਨ ਕਾਲਾਜ ਸਯਾਲਕੋਟੀਹ ਜ਼ਤਾਲ ਲਾਕੇ ਸੋਧਿਆਂ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਰ ਹਾਸ਼ੀਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਨਜਾਣ ਨੈ ਅਖਰ ਮੋਟੇ ਟੇਢੇ ਲਿਖਕੇ ਭੁਲਾਂ ਵਣਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਪਰ ਫੇਰ ਬੀ ਕਈਕਾਂ ਸੋਧ ਹੈ ਜਿਹਾਕੁ . ਕਈ ਤੁਕਾਂ ਗਾਰ ਅੱਖਰ ੯੪ ਅਰ ੯੫ ਵਾਂ ਚਦਿਤਰ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੱਤਰੇ ਪਟ੍ਟਪ ਹਨ ॥

(੪) ਚੌਥੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਝੰਡੇ ਬ੍ਰਿਗੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਿਖਤ ਅਰ ਕਾਗਜ ਸਯਾਰਨ, ਸੁਧ ਬੀ ਅਛੇ ਗਾਰ ਪਾਰੀਨ ਸਮੈ ਦੇ ਹਨ ਪਤਰੇ ੯੭੮ ॥

(੫) ਪੰਜਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਰਾਮਸਰ ਜੀਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਸਮੈਦੀ ਸੁਧ ਚੰਗੇ ਪਤਰੇ ੯੯੧ ॥

(੬) ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੋ ਤਖਤ ਅਕਾਲਬ੍ਰਿਗੇ ਦੇ ਵਡੇ ਨੰਬਰਦਾਰ ਗੁਲਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪੁਤਰ ਗੁਪਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਨਿਵਾਸ ਰਖਦੇ ਹਨ । ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪੱਤਰੇ ੨੧੦ ॥

(੭) ਸੱਤਵੇਂ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘਜੀ ਗਯਾਨੀਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਨਿਵਾਸੀ ਜੀਦੇ ਘਰ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਉਕੜ ਗਯਾਨੀ ਜੀਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਵਿਸਨ ਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ ਜੀਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਹੈ

(੮) ਅੱਠਵੇਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀਪਤਰੇ ਪੈਵੰਦ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਪੁਰਾਤਨੀਲਿਖਤ ਅਰ ਸੁਧ, ਸੰਮਤ ੧੯੪੮ ਬਿਕ੍ਰਿਮੀ ਦੇਲਗਭਗ ਕਾਬਲ ਦੇ ਕਿਲੇ ਬਾਲਾਸਾਰ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਲਿਖਾਰੀ ਨੈ ਲਿਖੇ ਫੇਰ ਕਈ ਚਿਰ ਪਿਸੌਰ ਰਹਿਕੇ ਸੰਮਤ ੧੮੮੦ ਥੋਂ ਨਾਮੀ ਗਯਾਨੀ ਗਯਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਅਮ੍ਰਿਤ ਸਰੀਏ ਗੁਰੂ ਚਰਨ ਨਿਵਾਸੀ ਦੇ ਅਰ ਹੁਣ ਉਨਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਸੰਤਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ ਪੱਤਰੇ ੫੨੨ ਹਨ ॥

(੯) ਨਾਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਲਵਾਈ ਸਿਦਕੀ ਭਰੋ ਸੇ ਵਾਲੇ ਸਿਖ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਕਿ ਜਿਨਾਂ ਦਾ ਜਵਾਨ ਪੁਤਰ ਅਰ ਜਵਾਨ ਪੋਤਰਾ ਹੁਕਮ ਸਤ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਦਿਨ ਬੀ ਵਡੀ ਪੁਰਕਰਮਾਂ ਅਰ ਚੌਕੀ ਸਾ

ਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸਨ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਨ ਪਾਯਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀਹਕੀ ਮ ਦੇ ਮੰਦਰ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ , ੨੦ ਵਰੇ ਤੇ ਉਪਰ ਅਵਸਥਾ, ਲਿਖਤ ਸੂਚ ਪੱਤਰੇ ੯੪੨ ਹਨ ॥

(੧੦) ਦਸਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀਵੇਂ ਵਡੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀਵੇਂ ਛੇਰੇ ਦੇ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ, ਪੱਤਰੇ ੯੩੩ ਹਨ ॥

(੧੧) ਯਾਰਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੀ ਸ੍ਰੀ ਦਯਬਾਰਸਾਹਿਬ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀਵੇਂ ਵਡੇ ਗਰੰਥੀ ਜਸਾ ਸਿੰਘ ਜੀਵੇਂ ਸਮੈਦੇ ਪੁਰਾਤਮੀ ਹਨ , ਅਰ ਗਰੰਥੀਆਂ ਦੇ ਤੇਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਓਏ ਬੀ ਗਾਰੰਥੀ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਹੀ ਹਨ ॥ ਪੱਤਰੇ ੨੬੦ ਹਨ ॥

(੧੨) ਗਾਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਿਸੌਰੀਆਂ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਦੇ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਕਾਗਜ ਸਤਰਾਂ ਸੂਚਰ ਪੱਤਰੇ ੯੦੪ ਅਰ ਬੜਾ ਅਕਾਰ ਹੈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਟਹਿਲੀਆ ਭਾਈ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਤਰ ਖਾਲਸਾ ਸਤਿਸਿੰਗਤਸਭਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮਰਤਸਰ ਜੀ ਹੈ ॥

(੧੩) ਤੇਰਵੇਂ ਗਾਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੁਗੇ ਨੂਰ ਮਹਲੀਆਂ ਦੇ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਟਹਿਲ ਵਿਚ ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਜੀ ਬੁਗਈ ਜਿਨਾ ਦੀ ਆਵਸਥਾ ਸ੍ਰੀਗੁਰੂਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਦਿਆਂ ਹੀ ਬੀਤੀ ਹੈ ॥ ਭਰੋਸੇ ਵਾਲੇ ਸਿੰਘ ਹਨ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ ਅਰ ਪੱਤਰੇ ੯੯੧ ਹਨ ॥

(੧੪) ਚੌਦਵੇਂ ਗਾਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮਹਿਤ ਦੇਵਾਸਿੰਘ ਜੀਵੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਮੈਂ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ਛੋਟਾ ਅਕਾਰ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਸੁਧਾਈ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਪੱਤਰੇ ੮੫੦ ਹਨ ॥

(੧੫) ਪੰਜਵੇਂ ਗਾਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਭਾਈਸਤਸਿੰਘ ਸੁਖਸਿੰਘ ਜੀ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ ਪੱਤਰੇ ੨੪੮ ਹਨ ॥

(੧੬) ਸੌਲਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੰਤਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਸਿੰਘ ਖਾਲਸਾ ਬਰਾਂਚ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹਨ ਲਿਖਤ ਪਰਾਚੀਨ ਪੱਤਰੇ ੫੮੨ ਹਨ ॥

(੧੭) ਸਤਾਰਵੇਂ ਗਾਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੜੇ ਪਰਾਚੀਨ ਕਾਗਜ ਸਤਰਾਂ ਸੂਚਰ ਪੱਤਰੇ ੨੦੧ ਬੁਗੇ ਸਰਦਾਰ ਦੇਸਾ ਸਿੰਘ ਲਹਿਣਾਸਿੰਘ ਮਜ਼ੀਠੀਆਂ ਵਿਚ ਬਿਰਾ

ਜਦੇ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਭਾਈ ਸੁੱਖਾਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਰਾਮਿੰਘ ਮੀ ਬੁੰਗਈ ਹਨ

(੧੯) ਅਤਾਰਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤੀਨ ਪੱਤਰੇ ੨੩੧ ਅਤੇ ਭਾਈ ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤ ਮਹੰਤ ਧਰਮਸਾਲਾ ਬੋਹੜ ਵਾਲੀ ਦੇ ਟਹਿਲ ਕਰ ਦੇ ਹਨ ॥

(੨੦) ਉਨੀਨਵੇਂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਪਿਸੌਰੀਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ, ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਨੀ ਈਠੀ ਪੱਤਰੇ ਹਨ ॥

(੨੧) ਏਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਭਿੜਾਣੀਆਂ ਦੇ ਬੁੰਗਈ ਭਾਈ ਲਹੋ ਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਐਡੀਟਰ ਅਖਬਾਰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗਜ਼ਟ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਮਿਲੇ ਸੋ ਲਿਖਤ ਕਾਸ਼ਮੀਰੀ ਸਤਰਾਂ ਸੁਦਰ ਸੁਨਹਰੀ ਅਤ ਆਦ ਦੇ ਪਤਰੇਥੀ ਸੁਨਹਰੀ ਅਤ ਸੋਚੇ ਹੋਏ ਬੀ ਹਨ ਪੱਤਰੇ ੨੨੯ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਬਾਹਮਣ ਮੁਨਸੀ ਦਫਤਰ ਮੁਨਸਪਿਲ ਕਮੈਟੀ ਦੇ ਬੜੇ ਗੁਣੀ ਪਿੰਗਲ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਅਤ ਅਤ ਸਹਿਤ ਸਾਸਤ੍ਰ ਪਠਤ ਕਵੀ ਹਨ, ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਮਾਨੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਸਨਾਗਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵੇਰ ਪਾਠ ਨਾ ਕੁਝ ਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥

(੨੨) ਇਹ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪੁਰਾਤਮੀ ਅਤ ਬਿਰਧ ਹਨ, ਤੇਰੀ ਈਠੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਹਿਲੀਏ ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਦਿਤ ਸਿੰਘ ਸੂਬੇਦਾਰ ਆਹਲੂ ਵਾਲੀਏ ਹਨ ॥

(੨੩) ਏਸ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਠਾਕੁਰ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਜੀ ਦੀ ਧਰਮਸਾਲਾ ਦੇ ਮਹੰਤ ਸਾਹੂਸਿੰਘਜੀਕਰਦੇ ਹਨ ਪੱਤਰੇ ਪਪਪ, ਲਿਖਤ ਪੱਤਰੇਸਯਾਰ ਕੁਛ ਪੁਰਾਤਨ ਹੈ ॥

(੨੪) ਏਸ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀਦੀ ਸੇਵਾ ਮਹੰਤ ਈਸਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲਕੜੀ ਬੁੰਗੇ ਵਿਖੇ ਕਰਦੇ ਹਨ ੨੮੨ ਪੱਤਰੇ ਅਤ ਲਿਖਤ ਪੁਰਾਤਮੀ ਸ੍ਰੀ ਅਤ ਸੁੱਧ ਬੀ ਦੇਗਾ ਹੈ, ਮਹੰਤਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਉਤੋਂ ਕਇਆਂਪਰੇ

ਆਂ ਨੈ ਸੰਥਾ ਪੜੀ ਹੈ ॥

(੧੫) ਏਹ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨੀ ਹੋਨ ਆਰ ਮਲਵਈ ਬੁਗੇ ਵਿਦੇਹੀ ਵਿਟਾਜਮਾਨ ਹਨ

(੨੬) ਏਹ ਗ੍ਰੰਥਵਾਇਥਾਈ ਜੇ ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਡੇ ਬੁਗੀਏ ਸਿੰਘ ਦਾ ਨਵੀ ਨ ਲਿਖਤ ਪੱਤਰੇ ਸਤਰਾਂ ਸਭ ਅੱਛੇ ਸ੍ਰੀਦਰ ਹਨ ॥

(੨੭) ਇਹ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੀ ਮੰਨੀ ਅੰਤਰਜਾਮੀ ਸੰਤ ਵੀਧਰਮਜਾਲ ਮੌਜੂਦਾ ਸਨ ਪਛ ਬਿਟਾਜਮਾਨ ਹਨ, ਆਵ ਬਹੁਤ ਪਰਾਚੀਨ ਹਨ ॥

(੨੮) ਵੀਵਾਨ ਬੂਟਾਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥਕਾਥ ਪੰਜਾਬ ਨਾਮੇ ਫਾਲੇ ਖਾਨੇਦੇ ਛੱਪੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਦਰਸਨੀ ਛਉਫ਼ੀ ਗੁਰੂਕਾ ਬਜਾਰ ਮੈ ਬਿਟਾਜਦੇਹ ਨ, ਆਕਾਰ ਪੂਰਾ ਸਛੇ ੧੨੧੪ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਛੇ ਸੁੱਧ ਹਨ,

(੨੯) ਛਾਪਾ ਸਧਾਰਨਕੋਟ ਕਾ ਆਕਾਰ ਛੋਟਾ ਜਨਮਸਾਥੀ ਦੀ ਧੋਥੀ ਵਰਣਾ ਸੋਧ ਕਹੁਤ ਹੈ ਮਹਿਤ ਗੁਰਦਿਤ ਮਿੰਧ ਜੀ ਦੇ ਡੇਰੇ ਬਿਟਾਜਦੇ ਹਨ ,

(੩੦) ਛਾਪਾ ਜੀਵ ਅਕਾਰ ਪੂਰਾ ਅੰਖਰ ਸ੍ਰੀਦਰ ਮੋਟੇ ਆਰ ਸੋਧਾਈ ਰੰਗੀ ਤਤ੍ਤਵਾਂ ਹੋਣੀ ਹੈ, ਕਹਿਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨੈ ੧੧ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ ਕਹਕੇ ੧੧ ਸੋਧਕਾਂ ਤੇ ਸੁੱਧ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ, ਸੋ ਹੋਰ ਬਹੁਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਸੁੱਧ ਹੈ ਏਹ ਪਹੌੜੀ ਢੰਟ ਮਾਹਿਬ ਕੋਸਲ ਰਿਆਸਤ ਜੀਵ ਤੇ ਆਏ ਸੇ ਸਛੇ ੨੦੬੮ ਹਨ ਆਰ ਗਾਮਫੋਰਕ ਕਵਿਤ ਇਸਵਿਚਹੈਨਹੀ॥

(੩੧) ਛਾਪਾ ਆਮਰਿਤ ਸਰ ਜੀਕਾ ਕਾਗਜ ਆਂਟ ਅਖਰ ਮੋਟੇ ਸ੍ਰੀਟਾਂ ਆਕਾਰ ਪੂਰਾ ਸਛੇ ੧੪੭੮ ਸੋਧ ਬਹੁਤ ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਰੇਖਾਵਿਚ ਸ਼ੋਰ ਮਰਾਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹੋ ਗਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਛਾਪਾ ਹੈ, ਪੰਡਤ ਜੀ ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਕਿ ਇਸਦੇ ਸੋਧਕ ਨੈ ਕਈ ਤੁਕਾਂ ਮਨਯੁਤ ਕੇ ਸੁੱਧ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਏਹ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਦਾਹਲੀ ਸਾਹਬ ਅਰ ਸੰਤ ਭਾਈ ਸਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਵ ਭਾਈ ਨਰੈਣ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਹੈ, ਬੀ ਸਕੂਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੰਨਾਂ ਬਾਵਾਂ ਤੋਂ ਆਏ ਸੇ ॥

(੩੨) ਛਾਪਾ ਵਾਇਪ ਆਕਾਰ ਮੁਲਾ ਗਛੇ ੧੪੧੧ ਅਖਰ ਸ੍ਰੀਦਰ ਵਿਚਲੇ ਮੇਲ ਦ ਟੈਪ ਸੁਧਾਈ ਸਾਧਾਰਨ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ

ਮੱਜੀਠਾ ਸੇ ਗਾਏ ਸੇ .

ਏਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਨਿੱਤ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਅਰ ਧੂਪਦੀਪ ਪੁਸ਼ਟੇਮਾਲਾ
ਆਦਿ ਪ੍ਰੰਜਨ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਛਾਪਾ ਜੀਂਦ ਪਰ ਕਰਦੇ ਗਾਰਸਭ ਸੋਧਵ ਦੇਖਦੇ
ਆਂਦੇ ਸੇ । ਜਿਨਾਂਦਾ ਪਾਠ ਨਾ ਮਿਲੇ ਉਹ ਬਾਂਹ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਦਿੰਦੇ ਸੇ ਅਰ ਉਹ
ਪਾਠ ਇਕ ਪੜ੍ਹੇ ਪਰ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ॥

ਸੋਧਕ ਕੇਹੋ ਜੇਹੇ ਅਰ ਕੌਣ ਕੌਣ ਬੁਝੇ ਗਏ

ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਬੜੇ ਬੜੇ ਮੁਖੀ ਗਿਆਨੀ ਵਿਦ੍ਵਾਨਾਂ ਦੇ ਕੇਤੇ
ਗਾਰ ਘਰਾਂ ਵਿਖੇ ਜਾ ਜਾ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਕਿ ਆਪ ਦਸਮਾਂਬ-
ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ, ਗੁਰੂ ਜੀਦੀ ਸੇਵਾ, ਅਰ ਪੰਚ ਦਾ ਉਪਕਾਰ, ਗਾਰ
ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦਾ ਉਧਾਰ, ਅਰਮੁਖ ਧਰਮ (ਛਰਾਇਜ਼) ਜਾਣਕੇ ਕਰੋ, ਤਾਂ
ਸਭਨਾਂ ਮਹਾਤਮਾ ਨੈ ਦਰਸਨ ਆਣ ਦਿਤਾ, ਪਰ ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਕੁਛ
ਧ੍ਰੂਮ ਦੀ ਅੰਸ ਸ੍ਰੀ ਸੋ ਮੁਢਤ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੈਨਾਅ ਏਹ ਹਨ ॥

(੧) ਭਾਈ ਮੰਨਾਸੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਪਾਠ ਸਪਸ੍ਤ ਅਰ ਸੁੱਧ ਕਰਦੇ ਹਨ,
ਅਰ ਜੇ ਕੋਈ ਪਾਠਕ ਗਾਸੁੱਧ ਪੜ੍ਹੇ ਤਾਂ ਦੂਰ ਬੇਠੇ ਕੰਠਾਗ੍ਰ ਤੇ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਕਦੇ
ਹਨ ਅਤ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਢੱਡੇ ਸੀਂਗੁਰ ਮੁਖੀ ਦੇ ਫ਼ਨਾਕਰਨ, ਕੋਮ, ਕਲਿਓ, ਆਦਿ ਸੇ
ਗਾਜਾਤ ਗੋਯਹਨ ਗਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੁਜੀਜਾ ਸ੍ਰੀਤੋਖਸਿੰਘ ਮਿਡਲਪਾਸ ਹੈ ਇਹ ਵਾਰੋ
ਵਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਹੇ. ਹਨ ਪਰ ਨਾਜ਼ਰੀ ਇਨਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ।

(੨) ਭਾਈ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਗਵਰਨਮੰਟ ਸਕਲ ਮੇ
ਫ਼ਾਰਮੀ ਦੇ ਉਸਤੁਂਦੁਕੁ, ਅੰਧੂਕੁਹਿਤੁ ਮ੍ਰਧਾਦਾ ਮੈ ਪੂਰੇ, ਕਾਨੂੰਨ, ਅਤੇ ਅੰਧੂਕੁਹਿਤੁ
ਜ਼ਿੰਦਗੀਨਾਮੇ ਦੀ ਟੀਕਾ ਇਨਾਂ ਦੀ ਛਾਪੀ ਹੋਈ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ, ਹਾਜ਼ਰੀ ਇਨਾਂ
ਦੀ ਬੀ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ॥

(੩) ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸੀ ਦਫ਼ਤਰ ਮਜ਼ਨੁਸਾਫਿਲ ਕਮੈਟੀ
ਜਾਤੀ ਦੇ ਬਾਹਮਣ ਹਸਮੁਖ ਅਰ ਸਰਲ ਸੁਭਾਵ ਫਾਰਸੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਪਿੰਗਲ
ਕਾਵਜ ਵਿਦਜਾ ਵਿਚ ਕਵੀ ਗਾਰ ਰਾਗ ਵਿਦਜਾ ਵਿਚ ਬੀ ਨਿਪੁਣ ਹਨ,

ਜਿਨਾਂ ਦੇ ਹਨੂਮਾਨ ਨਾਟਕ ਕਿਠਾਗੁਹੈ, ਅਰ ਹਾਜਰੀ ਇਨਾਂ ਨੈ ਅੰਤ ਤਕ
ਪੂਰੀ ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ ॥

(੪) ਭਾਈ ਹਜ਼ੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਗਾਰ
ਸੰਗਤ ਲੱਕੜ ਮੰਡੀ ਦੇ ਸਿਕਤਰ ਇਨਾਂ ਨੈ ਗੁਰੂ ਵਾਣੀ ਦਾ ਸੰਗ੍ਰਹ ਕਰਕੇ ਟੱਕ
ਗੁਰਕਾ-ਛਪਵਾਯਾ ਹੋਯਾ ਹੈ ਜਿਸਵਿਚ ਜਨਮ ਵਿਆਹ ਆਦ ਸਭ ਸਮੈ ਸਮੈ ਦੇ
ਸਬਦ ਵਖੋ ਵਖ ਲਿਖੇ ਹਨ ਜੋ ਗੁਰਨਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੰਦੇ ਹਨ
ਹਾਜਰੀ ਵਿਚ ਇਨਾਂ ਦੀ ਬੀ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲਦੀ ਲੱਖੀ ॥

(੫) ਧਰਮਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਥਰ ਖਾਲਸਾ ਸੁੱਤ੍ਰ ਸੁਗਛ ਸੁਭਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰਜੀ
ਕਿਰਤੀ ਸਿਖ ਗੁਰਮੁਖੀ ਸੁਭਾਵ ਚੌਕੀ ਚੜ੍ਹਦੇ ਛਬੀਲ ਦੀ ਸੇਵਾ ਆਦ ਧਰਮ-
ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਇਨਾਂ ਨੈ ਅੰਤੇਕ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵ
ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ ॥

(੬) ਭਾਈ ਸੁਤਾਨਿੰਦ੍ਰ ਜੀ ਸੀਮਾਨ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਬਤ੍ਰ ਪ੍ਰਮਿਧ
ਗਯਾਨ ਦੇ ਪੁਤ੍ਰ ਐਮ-ਬੀ ਸੁਤਾਨਿੰਦ੍ਰ ਜੀ ਗੁਰਮੁਖੀ ਦੇ ਉਸਤਾਦ ਅਤੇ ਜੈਦਰ
ਸੁਰੀਲੇ ਪਾਠਕ ਹਨ, ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲੋਕ ਬੀਮਾਰ ਰਹੇ ਇਸਲਈ ਹਾਜਰੀ
ਲਗ ਭਗ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਹੈ ॥

(੭) ਭਾਈ ਦਰਬਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਿਕਾਸ ਤਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਫਾਰਸੀ
ਪਠਤ ਅਰ ਗੁਰਮੁਖਾਂ ਮਾਮੂਲ ਹੈ ਗਯਾਨੀ ਤਕ ਕਿਮ ਕਰਕੇ ਸਾਰਣੀ
ਫਿਕਰ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗਯਾਨੀ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਧੋਤ੍ਰੇ ਹਨ, ਹਾਜਰੀ ਲਗ ਭਗ ਅੱਧ ਦੇ ਹੈ ॥

(੮) ਜੈਦਰ ਸਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਿਡਲਪਾਸ ਐਮ, ਬੀ ਬੁਚ ਸਕੂਲ ਮੈਂ
ਉਸਤਾਦ ਅਰ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਧਰਮ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਰ ਨਾਮ ਦੇ ਰਸੀਏ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ
ਲੋਕ ਹਨ, ਹਾਜਰੀ ਸੇਵਾ ਅੰਤ ਪ੍ਰਯੰਤ ਇਨਾਂ ਨੈ ਨਿਬਾਹੀ ਹੈ ॥

(੯) ਗੁਰਦਰਸਾਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਕੁਝ ਰਾਂਵਾਲੇ ਨਗਰ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਕਿਰਤੀ
ਅਤੇ ਬੜੇ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਕ ਹਨ, ਇਨਾਂ ਨੈ ਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ
ਕੀਤੀ ॥

(੧੦) ਕਿਸਨਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਮਸਿੰਘ ਜੀ ਕਿਤਤੀ ਸਿੱਖ ਚਾਵਲਾਂ ਦੀ
ਟੁਕੁਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਤਸਿੰਗਤ ਸਭਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੀ
ਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਸੰਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ॥

(੧੧) ਨਰੈਨਦਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਤ੍ਰ ਖਾਲਸਾ ਸਤਿ ਸੰਗਤ ਸਭਾ ਕਿਰਤੀ
ਸਿੱਖ, ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਚਾਵਲਾਂਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਸਤਸਿੰਗਤ ਸਭਾ, ਪ੍ਰਤਾਪਸਿੰਘ
ਜੀ ਇੰਡੈਨਸ ਪਾਸ ਅਰ ਸਿਕੱਤਰ ਖਾਲਸਾ ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਸਭਾ ਦੇ, ਭਗਵਾਨ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਤਰ ਸੰਗਤ ਚੌਰਸਤੀ ਅਟਾਰੀ, ਹਰਨਾਮਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਂਬਰ
ਵਿਦਯਾਰਥੀ ਸਭਾ, ਹਰਨਾਮਸਿੰਘ.ਜੀ ਕਲੁਰਕ ਕਿਲਾ ਗੋਬਿੰਦਗਢ, ਬੂੜਸਿੰਘ
ਜੀ ਸਿਕੱਤਰ ਸੰਗਤ ਕਟੜਾ ਕਨੋਂਝਾਂ, ਟੇਕਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕੱਤਰ ਸੰਗਤ ਦੌਕ
ਬਾਬਾਸਾਹਿਬ, ਰਾਮਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤਾਰ, ਮੇਖਣਸਿੰਘ ਜੀ ਹਲਵਾਈ, ਗੁਰਦਿੱਤ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਖੂਹਵਾਲੇ, ਘਨਯਸਿੰਘ.ਤੇਜਸਿੰਘ ਜੀ ਇਤਯਾਦਿ ਹੋਰ ਕਈ ਧ੍ਰੇਮੀ
ਵਾਰੀ ਵਾਰੀ ਸੁਧਾਈ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਮੈਤ ਤਕ ਸਹਾਇਕ ਰਹੇ ॥

ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਕਾਂ ਦੀ ਤਿਲ ਫੁਲ ਮਾਤ੍ਰ ਸੇਵਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਏਹ ਹਨ

(੧) ਭਾਈ ਬਿਸਨਸਿੰਘ ਜੀ।ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਰਦ੍ਵਾਰਾ ਲੋਹਗੜ ਸਾਹਿਬ
ਪਿੰਗਲ ਪ੍ਰਸਤਾਰ ਅਰ ਕਾਵਜੇ ਵੇਤਾ ਕਵੀ ਅਰ ਬੜੇ ਗੁਣੀ ਅਰ ਬੜੇ ਸੁਦਰ
ਲਿਖਾਰੀ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਬਹੁਤ ਬਿ੍ਧ ਪਰੰਤੂ ਨਿੱਤ ਧ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵ
ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈਂ ਦਸਮ ਗ੍ਰੰਥ ਜੀ ਦੇ ਛੀਦਾਂ ਦੇ ਭੇਦ ਬੀ ਪਿੰਗਲ
ਗਨੁਸਾਰ ਰਚੇ ਹਨ ॥

(੨) ਭਾਈ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪਾਠਕ ਗਾਰ ਲਿਖਾਰੀ ਗਾਰ ਕੰਡੇ ਬੁਰੇ
ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਗੁਰਮੁਖ ਲੋਕ ਗਾਰ ਵੰਡ ਖਾਣਵਾਲੇ ਸੰਤਸੇਵੀ ਉਦਾਹ
ਚਿੱਤ ਕਬਾ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਧ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈਂ ਬੀ ਸੇਵਾ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਅੰਤ ਤੱਕ
ਨਿਵਾਹੀ ॥

(੩) ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਇਹਿਗਮ ਪੱਠੋਹਾਰੀਏ ਸਿੱਖ ਚੌਕੀਦੜਨ ਵਾਰ

ਇਨ੍ਹਿਨ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਏਹ ਈਥੀ ਸੋਧਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

(੪) ਛਾਣੀ ਪੁਲਾਤਾਨਾਸਿੰਘ ਜੀ ਦੁਖਤ ਸਾਹਿਬਜੀ ਉੱਤੇ ਸਗਤਰਾਂ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਅਤ ਆਗਜਾਵੀ ਅਤ ਦਰਸਨੀਕ ਹਨ, ਪਹਿਲੇ ਦੁਟੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੀ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਕੋਧਾਈ ਦੀ ਕੀਤੀ ॥

(੫) ਤਾਠਾਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗਨਿੰਘ ਸਰਦਾਰੁਣਪ੍ਰੇਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਣੀਜ ਕਹਾਇਚ ਦੇ ਗ੍ਰੰਦੀ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈਂ ਯੀ ਕੁਛ ਦਿਨ ਸੋਧਾਈ ਕੀਤੀ

(੬) ਹਜ਼ਾਰਾਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਗਨਿੰਘ ਜਿਲੇ ਕੁਜ਼ੜਾਂਵਾਲੇ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਨੈਂ ਜੇਵਾ ਅੰਦਰ ਤਦ ਨਿਧਾਰੀ ॥

(੭) ਸਹਮੁਪਸਿੰਘ ਜੀ ਧਰਾਲੀਵਾਲੇ ਗਾਡਕੀ ਸੁਭਾਵ ਪ੍ਰਹਾਡਮਾਂ ਸੰਚਾਈ ਆਸਾਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਅੰਸ ਅਤ ਪਾਠਕ ਹਨ, ਸੋਧਾਈ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥

(੮) ਕਿਸਨਕਿਵਰ ਜੀ ਪਾਠਕ ਆਰ ਧਰਮਸਾਲੀਏ ਰਾਕਾ ਰਾਹਸਿੰਘ ਜੀ ਭੁਲੈ ਸਾਹਿਬ ਕੇ ਈਥੀ ਸੋਧਾਈ ਵਿਖੇ ਸੋਧਕ ਰਹੇ ॥

(੯) ਕਰਮਨਿੰਘ ਜੀ ਜਿਲੇ ਹਾਹਪੁਰ ਵਾਸੀ ਸਾਹਿਬਜਾਹ ਦੇ, ਭਾਈ ਹਾਰਤਾਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਕਰਦਾਹ ਦੁਖਤ ਆਕਾਲਵੀਲਾ ਸਾਹਿਬ ਕਾ ਮਾਮੂਲੀਏ ਪ੍ਰੇਤਤਕ ਸੋਧਕ ਬਣੇ ਰਹੇ ॥

(੧੦) ਉਦਾਨੀ ਸੇਤ ਗੋਪਾਲਦਾਸ ਮਿਥੀ ਦੌਨੋਂ ਸ਼੍ਰੀ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅੰਦਰ ਬਾਣੀ ਛਾਈ ਗੁਹਦਾਸ਼ਾਹੀ ਛਾਈ ਨੰਦਲਾਲ ਜੀ ਅਤ ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਪੂਰਜ ਪ੍ਰਚਾਰਗਾਦ ਗ੍ਰੰਥ ਪਛੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰੇਮ ਭਰੇ ਕੇਨਾਗਾ ਸੋਧਾਈ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

(੧੧) ਛਗਵਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਮੰਧੀ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਮੁਰਚ ਮਾਪਦ ਦੋ ਅਹੀਨੇ ਛਤ ਸੋਧਾਈ ਕਰਕੇ ਗੁਝੂ ਕੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿਚ ਜਾ ਵਸੇ ॥

(੧੨) ਗਾਮੀਰਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹੀਤ ਲਿਲੈ ਸਾਹਿਬਪੁਰਾਣੀ ਫਿਰੂਕੇ ਦੇ ਹਨ, ਲੋਲਾਚੀ ਹਨ ਆਰ ਪਾਠਕ ਚੰਨ ਅਤ ਗਾਂਤਕੀ ਸੇਵੇਖੀ ਕੇ ਪ੍ਰਾਂਤੀ ਕੇਮ ਪ੍ਰਾਂਤ ਹੀਦੇ ਤਕ ਸੋਧਕ ਹਨ ॥

(੧੩) ਹਰਨਾਨਾਸਿੰਘ ਜੀ ਹਿਰਦਾਰੀ ਕਾਨੂੰ ਰਮੀਰ ਮਾਪਰ ਪਟਾਇਆ

ਦੀ ਸੜ੍ਹਲ ਦੇ ਛੋਟੀ ਆਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਚੜ੍ਹਰਾਈ ਨਾਲ (ਗਾਲਡੀ) ਭੁੱਕ ਫੜਦੇ ਸੇ ਜੋ ਹੋਰ ਸਭ ਸੋਧਕ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸੇ ਇਹਥੀ ਅੰਤਤਕ ਸੇਵਾ ਸੋਧ ਵੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

(੧੪) ਨਥਾਸਿੰਘ ਜੀ ਬਾਂਕੇ ਅਡ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈ ਗੁਹਦਿਤਸਿੰਘ ਜੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਸੋਧਾਈ ਵੀ ਪੁਰਨਤਾਈ ਤਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈ ਬੜਾ ਪ੍ਰੇਮ ਗਾਰ ਪ੍ਰੀਤੀ ਵਿਖਾਈ ॥

(੧੫) ਦਰਬਾਰਾਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਹੰਲਾਸਿੰਘ ਬਹੁਤ ਵਿਦਗਾਪਠਤ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਤਾਂਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਅੰਤਤਕ ਨਿਭਿਆ ॥

(੧੬) ਬੁਧਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਰਾਮਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਟੀਕੀ ਗਾਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿਖੇ ਹਾਰੀ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੈ ਬੀ ਸੋਧਾਈ ਅੰਤ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਾਈ ॥

(੧੭) ਮਿਹਰਵਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿਕਾਰਪੁਰੀਏ ਬਿਹੰਗਮ ਪਾਠਕ ਵਾਰ ਹਜ਼ੂਰ ਅਥਚਲਨਜਾਰ ਨਿਵਾਸ ਦੇ ਬੜੇ ਪ੍ਰੇਮੀ ਹਨ, ਏਹ ਬੀ ਸੋਧ ਪੂਰੀ ਹੀਂਦੇ ਤਕ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ॥

(੧੮) ਸੰਤ ਲੰਛਮਨਦਾਸ ਜੀ ਉਦਾਸੀ ਮੰਗਲ ਵਾਲੇ ਅਖਾਣੇ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਚਿਰ ਹੋ ਸਕਿਆਂ ਏਹ ਬੀ ਸੋਧਕ ਬਣੋ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ।

(੧੯) ਤੁਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁੰਗੇ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਰਹੁਰਾਸੀਏ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੜ੍ਹ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਬੀ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਖੇ ਬੇਨਾਗਾ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇ ॥

(੨੦) ਬਿਹੰਗਮ ਬਿਸਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸੁਲਤਾਨਪਿੰਡ ਵਿਖੇ ਧਰਮ-ਸਾਨੀਏ ਹਨ ਇਹ ਬੀ ਨਿਤ ਨਿਰਵਿਘਨ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਖੇ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

(੨੧) ਰਾਮਜੋਕ ਜੀ ਸੰਤੋਜਾਤੀ ਦੇ ਖਾਣੀਏ ਸਤਗੁਰੂ ਦੇ ਗ੍ਰੰਮੀ ਸਿੱਖ ਹਨ ਏਹ ਬੀ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠਕੇ ਕਈ ਦਿਨ ਸੇਵਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ॥

ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੋਧਕਾਂ ਵਿਚ ਭਾਈ ਸੇਰਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ ਭਾਈ ਧਰਮਸਿੰਘ ਜੀ ਭਾਈ ਜੈਦਯਾਲਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਚਿਤਾਸਿੰਘ ਜੀ ਧਾਂਕੇ ਮਹੰਤ ਆਰੀਹਸਿੰਘ ਜੀ ਗਰੰ ਪੰਡਤ ਭਗਵਾਨਸਿੰਘ

ਜੀ ਗਾਪੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸੋਧਦੇ ਬੀ ਰਹੇ। ਹਰਤਾਲ ਕਲਮ
ਦਵਾਤ ਗਭ ਕੁਛ ਮੁਢਤ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ॥

ਮਿਤੀ ਸਾਵਣ ਦਿਨੇ ਦੇ ਸੰਮਤ ੨੯੮੨ ਸੇ ਅਰੰਭ ਕਰਕੇ ਨਿੱਜ
ਬੇਨਾਗਾ ਪਛਾਣ ਤਕ ਯਾ ੪ ਘੰਟੇ ਸੋਧਾਈ ਨੂੰ ਦੀ ਰਹੀ ॥

ਪ ਧਯਾਇ

(੧) ਮਿਤੀ ਵੀ ਫਗਣ ਨੂੰ ਪਾਠ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦਾ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਪਿਲੇ
ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਸਾਧੂਸਿੰਘ ਜੀ ਛਿਪਟੀ ਕਨਸਰਵੇਟਰ ਜੋ ਸ੍ਰੀ
ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਧੂਪੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੱਖ ਅਰਪੰਬ ਦੇ ਸੁਭਇੱਛਕ
ਧਰਮਾਤਮਾ ਉਪਕਾਰੀ ਸਰੀਰਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਰਚ ਮੇਂ ਦਰਸਨੀ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ
ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਅੱਗੇ ਸਭਨਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕਰਕੇ
ਸਟੇ ਸਰਦਾਰ ਅਰਜਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸਰਬਰਾਹ ਅਰ ਮੁਖੀ ਮੁਖੀ ਪੁਜਾਰੀ ਸਿੰਘ
ਅਰਸਾਰੇ ਸੋਧਕ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਅਕਸ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਮੂਰਤ,
ਗਤਿ ਸ੍ਰੀ ਦਰ ਬਣੀ ਹੈ। ਜੋ ੧॥) ਕੋ ਸੋਦਾਗਰ ਬਿਸਨਸਿੰਘ ਹਾਲਥਜਾਰ ਸੇ
ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(੨) ੪ ਫਗਣ ਨੂੰ ਦਸਮਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਬੜਾ ਅਕਾਰ ਜਿਸ ਦੀ
ਸਰਦਾਰ ਦੇਸਾਂਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਰਦਾਰ ਲਹਿਣਸਿੰਘ ਜੀ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾ ਹੋਏ
ਗਾਰ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪਰ ਬੜੇ ਅਦਬ ਮੇਂ ਬਿਰਾਜਮਾਨਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਾਖੰਡੀ
ਪਾਠ ਵਿਧੀ ਪੂਰਬਕ ਰਖਿਆ ਗਿਆ। ੧੯੮੨ ਪਹਿਰ ਗਾਖੰਡ ਪਾਠ ਹੋਯਾ ਗਾਰ
੧੫ ਪਹਿਰ ਝੜੀ ਬੀ ਗਾਖੰਡ ਛੂਲ ਬਰਸਾਉਂਦੀ ਰਹੀ ॥ ਫਗਣ ਸੰਮਤ
੧੯੮੨ ਐਤਵਾਰ ਪਹਿਰ ਰਾਤ ਰਹਿੰਦੀ ਅਕਾਸ਼ ਨਿਰਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ
ਸਮੇਂ ਪਰ ਦਿਨਪਤੀ ਮਹਾਰਾਜਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਈ ਕਿਰਨਾਂਦਾ ਮੁਕਟ ਪਹਿਨੇ ਦਰਸਨ
ਦੇ ਕੇ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਗਾਂਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। ਗਲੀਚੇ ਅਰ ਦਰੀਆਂ ਉਪਰ ਸਫੈਦ
ਚਾਦਰਾਂ ਦਾ ਫਰਸ ਦੂਰ ਤਕ ਵਿਛਾਯਾ ਗਿਆ। ਵਿਚਕਾਰ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਪਰ
ਬੜੇ ਬਾਬਾ ਜੀ (ਵਡੇ ਅਕਾਰਵਾਲਾ) ਬਿਰਾਜਮਾਨ, ਸੋਲਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ
ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸੱਜੇ ਅਰ ੧੯੮੨ ਦਾ ਖਬੇ, ਉਪਰ ਬੜੇ ਬੜੇ ਕੀਮਤੀ ਰੁਮਾਲ ਜਗ-
ਮਗਾਉਂਦੇ ਗਾਰ ਛੂਲਾਂ ਵਿਯਾਂ ਮਾਲਾ ਦੀ ਸੋਭਾ ਸਟੇ ਅਨੂਪ ਛਥ ਪਾ ਰਹੇ ਸੁਨਾਂ।

ਇਕ ਇਕ ਸੋਧਕ ਗੰਬੀ ਤਾਬਿਆ ਬੈਠਾ ਅਰ ਇਕ ਇਕ ਟਹਿਲ ਵਾਲਾ ਹਾਂਦੀ
ਸੇਨੇ ਦੇ ਛੜੀਂ ਵਾਲੇ ਚੌਰ ਤੁਲ ਉਂਦਾ ਖੜਾ ਸੀ (ਪ੍ਰ) ਗਾਗੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਰਾਹੀਂ ਆਂ ਦੀ ਚੌਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖਾਲਸਾ ਸਭ ਸੰਗਤ ਸਭਾਂਦੀ
ਤਨ ਮੰਡਲੀ ਫੇਰ ਭਜਨ ਪੰਤਲੀ ਸੰਗਤ ਲਕੜ ਮੰਡੀ ਦੀ ਫੇਰ ਖਾਲਸਾ
ਭਜਨ ਮੰਡਲੀ ਸੰਗਤ ਚਾਵਲ ਮੰਡੀ ਦੀ ਮਨੋਹਰ ਸੁਰਾਂ ਨਾਲ ਸੈਵਵਾਂ ਦਾ ਉ
ਚਾਰ ਕਰਦੇ ਸੇ।

ਈ ਸਰਦਾਰ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ ਚਾਹਲ ਸਰਬਰਾਹ ਸਰਦਾਰ
ਸੁਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਈਸ ਮਜ਼ੀਠਾ ਆਂਦੀ ਸਰਦਾਰ ਅਰ ਉਦਾਹੀ ਉਥੇ ਸ੍ਰੀ
ਮਹੱਤ ਲਿੰਗ ਨਨ ਦਾਸ ਜੀ ਅਰ ਸੈਵਾ ਪੰਬੀ ਸਾਧੂਆਂ ਦੇ ਸ੍ਰੀ ਮਹੱਤਕਿਰਪਾ ਰਾਂ
ਮਜ਼ ਆਦ ਸਭ ਸੰਤ ਮਹੱਤ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬਜੀ ਦੇ ਅਰ ਸ੍ਰੀ
੨ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀਵੇ ਮੁਖੀ ੨ ਗਯਾਨੀ ਅਰ ਸਾਹੁਕਾਰ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂਦੀਭੀਜ਼
ਸਮਪਾਇ ਬੇਸੁਮਾਰ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਲਾਹਮੋਂ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਬਾਲ ਅਰ ਫੁਲਾਂ ਦੇ
ਹਾਰ ਲਈ ਸੰਗਤਾਂ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਬਾਲਾਂ ਦੀ
ਗਾ ਕਤਾਂ ਚਿਟੇ ਰੁਮਾਲਾਂ ਸਣੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸੋਭਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸੰਖਾਂ
ਧੂਨਾਂ ਅਰ ਨਰਮਿੰਗੇ ਅਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬਾਜੇ ਸਹਨਾਈਆਂ ਰੀਗਲਾਚਾਰ
ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਭੋਗ ਵੇਲੇ ਸਭਨਾਂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬਾਂ ਤੇ ਜਾਪਜੀ ਦਾ
ਪਾਠ ਅਰ ਚੌਪਈ (ਹਮਰੀ ਕਰਹੁ ਹਾਥਦੇ ਰਛਾਂ) ਦਾਪਾਠ ਮਿਲਕੇ ਹੋਯਾ ਸਰ
ਦਾਇ ਅਰਜਨ ਸਿੰਘਜੀਵੇ ਹਥੀ ਬਸੰਤੀਰੁਮਾਲ ਅਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ
ਹਥੀ ਤਿਲਕ ਅਰ ਪੁਸਥ ਚੜਾਏ ਗਏ ਅਰ ਬਸੰਤੀ ਦੁਪਟੇ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਜੀ
ਦੀ ਫੁਲੋਂ ਸਭਨਾਂ ਸੋਧਕਾਂ ਗਰੰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਿਰੋ ਪਾਸ੍ਤੀ ਬਖਸ਼ੇ ਗਏ। ਇਸ ਵੇਲੇ
ਵੇਲੇ ਵਾਨ ਦੀ ਛਥ ਅਕਬਨੀਯ ਅਰ ਅਨੂਪ ਸੀ॥ ਅਰਦਾਸ ਭਾਈ ਮੁਲਤਾਂ
ਨ ਸੰਘ ਜੀਨੇ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਨੇ ੧।
ਕੇ ਭੁਲਚੁਕ ਬਖਸਾਉਣ ਦੀ ਅਰਦਾਸ ਕਰਵਾਈ ਸੋ ਅਸੀ ਸਭ ਸੋਧਕ
ਭੁਲਚੁਕ ਜੋਗੋਂ ਅਨੇਕ ਗੈਰਾਣਾਂ ਨਾਲ ਛਰੇ ਹੋਏ ਮਹੀਨੇ ਤਕ ਸਭਗੁਰੂ ਦੇ
ਪਾਵਾਂ ਮੰਦਰਵਿਚ ਬੈਠਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਈ ਤਰਾਂ ਦੀ ਬੋਲਣ ਬੈਠਣ ਵਿਚ ਬਿਅਦ
ਬੀਆਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਸੋ ਸਭਗੁਰੂ ਬਖਸਣ, ਸੋ ਅਰਦਾਸ ਪਰਵਾਨ ਹੋਈ
ਧਸਾਂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਵਰਤਾਯਾਗਿਆ ਅਰੂ ਪਾਲਕੀਆਂ ਵਿਚ ਪਧਰਾਇਕੇ ਰੀਬ

ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀਹਕੀਮ ਦੇ ਸਥਾਨ ਹੋਕੇ ਜਿਨਾ ਜਿਨਾਂ ਧਰਮਸਾਲੂ
ਖੁੰਗਿਆਂ ਤੇ ਆਏ ਸੇ ਪਹੁੰਚਾਏ ਗਏ ॥

ਉਪਰੰਦ ੨ ਫਗਣ ਸੰਮਤ ਪ੍ਰ ਮੈ ਮਲਵਈ ਬੁੰਗੀ ਵਿਖੇ ਨਿੱਤ ੩ ਥੀਂ ਤੇ ਤਕ
ਕਮੇਟੀ(ਸਭਾ) ਬੈਠਣ ਲਗੀ ਜਿਗਵਿਚ ਅਗ੍ਰੋਕਤ ਗਜਾਨੀਸਾਹਿਬ ਯਥਾ ਬੁੱਧਿ
ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਵਿੱਖੇ ਸੇ । ਇਸ ਵੇਲੇ ਬੀ ਸਭਨਾ ਮੁਖੀ ਅਤ ਮਹਾਤਮਾ ਗਯ
ਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਪੁਰਖਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਰ ਅਗ੍ਰੋਕਤ ਗਿਆਨ
ਸਾਹਿਬਾਂ ਨੇ ਸੇਵਾ ਪੂਰਨ ਕੀਤੀ ॥

ਭਾਈ ਭਗਵਾਨਸਿੰਘ ਜੀ
ਭਾਈ ਬਖਸ਼ੀਸ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਭਾਈ ਦੀਪਸਿੰਘ ਜੀ
ਸੰਤ ਗੋਪਾਲਦਾਸ ਜੀ

ਭਾਈ ਵਿਸ਼ਨਸਿੰਘਮਹੈਤਗੁਰਦਾਰਾਲੋਹਗਜ
ਭਾਈ ਧਯਾਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਯਾਨੀ
ਭਾਈ ਦਿਆਲਸਿੰਘਜੀ ਸੰਤ
ਭਾਈ ਭਗਵਾਨਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਤ
ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ
ਭਾਈ ਠਾਕਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸੀ
ਭਾਈ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ
ਭਾਈ ਹਜਾਰਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਪੰਡਤ
ਭਾਈ ਹਰਨਾਮਸਿੰਘ ਜੀ ਨਕਈ

ਇਹ ਵਿਦਵਾਨ ਕਿਸੇ ਕਿਸੇ ਵਿਨ ਇਸ ਕੰਮ ਦੀ ਪੂਰਨਤਾਈ ਤੱਕ ਦਰਸਾਉਂਦਿਏ ਰਹੇ । ਜੈਦਯਾਲਸਿੰਘ ਜੀ ਪਰੋਮੀ ਨਿਤ ੩ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਸੇਵਾ ਵਿਚ
ਵਾਧਾਨ ਰਹੇ ॥

ਵਡਾ ਬਾਬਾ ਸਿਰੋਮਣੀ ਅਰ ਛਾਪਾ ਜੀਂ ਦਾਦੀ ਗ੍ਰੰਥਸਾਹਿਬਜੀਦਾਹਰ ਰੋਜਸਰੂ
ਅਰ ਹੋਰ ਕਵੀ ਇਕ ਕਵੀ ਦੋ ਲੋੜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ
ਰੋਜ ਅਰੰਭ ਸਮੈ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਹੇ ਸਚੇ ਪਾਤਸਾਹੜੂਸੀ ਆ
ਸਾਂਝੇ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਵਸਕੇ ਆਪਣੇ ਸੁਧ ਪਾਠ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ ਅਰ ਸਾਥੋਂ ਨਿਰ
ਖਤਾ ਨਾਲ ਸੇਵਾ ਲਈ ਉਪਰੰਦ ਸੋਧਾਈ ਦੇ ਸਮੈ ਜਿਨਾਂ ਤੁਕਾਂ ਪਦਾ ਸਬਦਾਂ
ਉਚੇ ਭਰਮ ਸੀ ਜੋ ਪੜਾਂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦਾ ਪਾਠ ਐਉਂ ਹੈ ਅਰ ੧੮ ਪਰ ਏਹ
ਕਾ ੧੨ ਪਰ ਏਹ ੧੮ ਪਰ ਏਹ ਉਨਾਂ ਸਬਲਾਂ ਪਰ ਨੀਸ਼ਾਨ ਲਗੇ ਹੋਏ ਸੇ

ਲ ਕੇ ਪਾਠ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਰ ਗਿਆਨੀ ਸਾਹਿਬ ਉਸ ਪਦ ਦਾ
ਅਤ ਕਾਵ ਅਰ ਪੂਰਾ ਪੂਰਬਲਾ ਕ੍ਰਮ ਅਰ ਵਧੀਕ ਸੰਮਤੀ (ਗਾਲੁ)

ਗਾਇ) ਬੀਦਾਰਕੇ ਸੰਮਤੀ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸੋ ਜੋ ਇਹ ਪਾਠ ਸੁਧ ਹੈ ਅਤ ਉਸਪਤਨ
ਇਕ ਆੜੀ ਲਕੀਰ — ਦਾ ਨਜ਼ਾਨ ਲਾਯਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਇਸਤਰਾਂ ਏਹ ਕਾਰਜ
ਜੇਠ ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਘੂਰਨ ਹੋਯਾ ।

ਭੋਗ ਦੇ ਦਿਨ ਕੜਾਹ ਪਰਸਾਦ ਕੇ ਸਰ ਪੁਸਥ ਧੁਪ ਦੀਪ ਆਨੰਦ ਜ੍ਰੀਦਾ ਪ,
ਨ ਅਰਦਾਸ ਹੋਈ ਅਰ ਸਰਦਾਰ ਸੁੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਣੀਸ ਮਜ਼ਹਿਠਾਪਹੇਜ
ਛੰਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲੰਮ੍ਹੜਸਰ ਜੀ ਅਰ ਭਾਈ ਸੇਤਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਿਕਤਰ ਅਰ
ਭਾਈ ਈਸਵਰਸਿੰਘਜੀ ਸਾਹਿਬਮਹੰਤਮਲਵਈਬੁਗਾਜੀਦੀ ਹੱਥੀ (ਗੁਰ ਪੂਜਾ
ਬਿਧਿਸਹਿਤ ਕਰੋ, ॥ ਪੁਨਃਪੁਸਥ ਮਾਲਾਕਿਠਮੈਤਿਲਕਮਸਤਕਮੈਉਪਰਵਜੰਡੀ
ਦੁਪਟੇ ਸਿਉਪਾਵ ਪਹਿਨਾਏ ਅਰ ਇਲਾਇਚੀਆਂ ਸਣੇ ਨਕਦੀ ਮਾਯਾ ਦਾਵੇਗ
ਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਦੀਪਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨ
ਮਲਵਈ ਬੁਗਾ ਨੌ ਗਾਪਣੀ ਮਾਯਾ ਨੰਬਰ ਪਹਿਲੇ ਅਰ ਦੂਜੇ ਗਿਆਨੀ ਜੀਦੀ
ਹੀ ਭੇਟ ਕਰ ਦਿਤੀ ॥

ਛੀਵਾਂ ਧਿਆਇ

ਲੇਖਾ ਅਮਦਨੀ ਅਰ ਖਰਦਾ ਦਾ

ਅਮਦਨੀ

੨੨੫) ਭਾਈ ਜੈ ਸਿੰਘ ਆਗਯਾ ਸਿੰਘ
ਜੀਦੇ ਖੁਤਰ ਮੰਨਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ।
੨੫) ਭਾਈ ਮਤਾਬ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗੁਰਬਾ
ਖਸਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹੂਕਾਰਵਾਸੀ ਹਵੇਲੀ
ਗ੍ਰਾਮ ਜ਼ਿਲਾ ਮਿੰਟਗੁਮਰੀ ਸ੍ਰੀਮਾਨ
ਗਯਾਨਸਿੰਘ ਜੀ-ਗਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ
(ਮਾਮੇ ਜੀਦੇ ਪੁਤਰ) ਭਾਈ ਹਨ ॥
੨) ਬਾਬੂ ਮੁਰਾਰੀਸਿੰਘ ਜੀ ਵਾਸੀ ਬ
ਹਾਵਲਪੁਰ ।
੩) ਭਾਈ ਜਵਾਹਰਸਿੰਘ ਜੀਸਿਕਚਰ

ਖਰਦ

੫॥) ਛਪਵਾਈ ਇਸਤਹਾਰ
ਅਕਾਲਪ੍ਰੈਸ ਲਹੌਰ
੬॥) ਇਸਤਹਾਰ ਭੇਜਣ ਦੀ
ਉਜਰਤ ਅਖਬਾਰ ਖਾਲਸ
ਧਰਮ ਪਰਚਾਰਕ
੭॥) ਟਿਕਟ ਇਸਤਹਾਰ
ਸਾਰੀਆਂਸਿੰਘਾਭਾ ਮੈ ਭੇਜੇ ।
੮॥) ਹਰਜਾ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦ
ਖਰੀਦੀਆਂਅਰਫੇਰ
੯॥) ਪਾਲਕੀਆਂ ਪ

ਆਮਦਾਨੀ

ਕੋਸਲ ਖਾਲਸਾ ਕਾਲਜ ਸ੍ਰੀ ਗਾਮੁਡ
ਸਰ ਜੀ ।

੧੦। ਸਰਦਾਰ ਸੇਵਾਸਿੰਘ ਜੀ ਛਿਪਟੀ
ਅਰ ਇਨਾਂ ਦੇ ਪੁਤਰ ਸਰਦਾਰ ਤ੍ਰਿਲੋ
ਤਨਸਿੰਘ ਜੀ ਆਈ ਏ ।

੫। ਸਰਦਾਰ ਸਾਧੂ ਸਿੰਘਜੀ ਛਿਪਟੀ
ਕਨਸਰ ਵੇਟਰ।

੫। ਸਰਦਾਰ ਸੰਦਰਸਿੰਘ ਜੀ ਮਜ਼ੀਠੀ
ਏ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੰਟ ਮਿੰਡਸਭਾ ਗਾਮੁਡਸਾਫਜ਼ਾ
ਤੁ ॥। ਬੰਦਹ ਸਰਦੁਲਸਿੰਘ ਰਾਯਾਨੀ ।

੨। ਖਾਲਸਾ ਸਤਸਿੰਗਾਤ ਗਭਾ ਸ੍ਰੀ
ਗਾਮੁਡਸਰ ਜੀ ।

੧। ਭਾਈ ਈਸੂਰਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਿਤਮਲ
ਵਈ ਬੁਗਾ ।

੧। ਭਾਈ ਮਖਣਸਿੰਘਜੀ ਹਲਵਾਈ

੧। ਭਾਈ ਕਿਸ਼ਨਸਿੰਘ ਹਾਮਸਿੰਘਜਾ
ਚਾਵਲਾਂਵਾਲੇ ।

੧। ਭਾਈ ਠਾਕਰਹਿੰਘ ਜੀ ਮੁਨਸੀ ਮ
ਹਿਕਮਾ ਪੌਦਾਇਸ ।

੧। ਭਾਈ ਸਾਮਸਿੰਘਜੀ ਸੰਤ ਵ ਰਾਗੀ

੧। ਭਾਈ ਆਯਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀਢ ।

੧। ਵੀਰਭਾਨ ਭਗਤ ਚਾਵਲਾਂਵਾਲੇ ।

੧। ਮਹਿਤ ਧਰਮਦਾਸ ਜੀ ਕਛੀਦੇਸ ਸ
ਹਰ ਗੀਦਾਵਾਦ ਦੇ ।

੧। ਸੋਹਣਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰੇਜ਼ੀਡੰਦ ਸੰਗਤ
ਗਾਨੰਨਸਿੰਖੀ ।

੩॥। ਭਾਈ ਹਰਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸੋਦਾਗਾ
ਰ ਚਥ ।

੧। ਗੰਡਸਿੰਘ ਜੀ ਜਰਗਰ ਸੁਲਤਾ
ਨ ਪਿੱਛੀਏ ।

ਖਰਚ

ਦੀ ਸਵਾਰੀ ।

੨। ਤਾਰ ਭੇਜੀ ਮਰਬਰਾਹ
ਸਾਹਿਬ ਨੁ ਤਰਨਤਾਰਨ ਜੀ
ਵਾਪਸੀ ।

੧। ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਰੰਡ ਸਮੈ

੧। ਅਰਦਾਸ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ
ਜੀ ॥

੧। ਰਾਗੀਵੱਡੋ

੨। ਪਰਚੂਨ ਹੜਤਾਲਸਿੰਪੀ
ਗਾਂਡੁਲਧੂਪ ਨਰਸਿੰਗੇ ਵਾਲਾ
ਤਖਤ ਸਾਹਿਬਜੀਦਾ ਸਨਾਨ
ਟਿਕੜੀਆਂ ਆਚਿ ।

੨। ਵਾਜਾ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ।

੩। ਤਸਵੀਰ ਉਤਦਵਾਹੁਣ
ਵੇਲੇ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦਗਾਰਦਾ
ਸਾਹਰ ਫਰਾਸ ।

੪੯। ਖਰਚਸੇਵਾਸਧਕਾਨਸਾ
ਵਣ ਸੰਮਤ ੧੮੫੨

੩੪। ਖਰਚ ਭਾਦਰੋ ।

੩੧।੩। ਖਰਚ ਗਾਸੂ.ਮਹੀਨੇ
ਵਿਚ ॥

੨੪। ਖਰਚ ਮਹੀਨੇਕਤਕ

੨੬। ਖਰਚਮਹੀਨਾਮਘਰ
ਮੇ ।

੨੫। ਖਰਚਮਹੀਨੇਪੋਹਵਿਚ

੨੬। ਖਰਚ ਮਹੀਨਾ ਮਾਘ

੧੮। ਗਯਾਨੀ ਸਾਹਿਬਾਂ ਦੀ
ਭੇਟ ਰੋਕ ॥

੪। ਦੁਪਟੇ ਵੰਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ
ਕੇਸਰਮੋਤੀਏ ਦੀਆਂ ਮਾਲਾ

ਅਮਦਨੀ

ਪੰਜ ਸੰਤਸਿੰਘ ਜੀ ਗ੍ਰੰਥੀ ਸਿਕਤਰ
 ਸਿੰਘਸਭਾ ।
 ਸੁਖਾਥੁ ਅਤਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਕੀਲ ਵ
 ਸਿਕਤਰ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ।
 ਪੰਜ ਸੁਦਰਸਿੰਘ ਜੀ ਮਨਚਿੰਦੇ ਖਜਾ
 ਨਦੀ ਸਿੰਘਸਭਾ ।
 ਪੰਜ ਮੰਨਸਿੰਘ ਜੀ ਸੰਤੋਖਸਿੰਘ ਜੀ
 ਹਕੀਮ
 ੧) ਬਾਬੂ ਨਰੈਣਸਿੰਘ ਜੀ ਮਾਸਟਰ
 ਖਾਲਸਾ ਤਜਨ ਮੰਡਲੀ
 ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿ. ਖ. ਆ.
 ਮੂਲਸਿੰਘ ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਚਾ
 ਧਰਮਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿ. ਸੈ. ਲੂ
 ਸ਼ੇਰਸਿੰਘ ਜੀ ਨਿਸ਼ਾਨਚੀ
 ਠਾਕਰਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ਹੀਏ
 ਮਹਿਤ ਆਮੀਰਸਿੰਘ ਜੀ
 ਮਤਾਬਸਿੰਘ ਜੀ ਪ੍ਰੇਮੀ
 ॥) ਕਰਮਸਿੰਘ ਜੀ ਸੌਧਕ
 ਜੈ ਦੜਾਲਸਿੰਘ ਜੀ ॥
 ਚੁਆਲਸਿੰਘ ਜੀ ਆ.

ਜੋੜ ੩੦੫॥

ਖਰਚ

ਰੰਗ ਦੁਪਟਿਆਂਣੂ
 ੪੩-॥) ਭੋਗਦੇ ਉਤਸਵਮੇ ਖਰਚਹੋਏ
 ਵੀ ਫਗਣਜਿਸਦਾਵੇਰਵਾਏਹਹੈ
 ੧) ਆਰਦਾਸ ਤਖਤ ਸਾਹਬ
 ੧) ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦ ।
 ੫) ਪਾਲਕੀਆਂ ।
 ੬) ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀਵਾਜਾ ।
 ੭) ਰਾਗੀ ।
 ੮) ਆਰਦਾਸ ਭੋਜ ਵੇਲੇ ।
 ੯) ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦਦੀਕਰਾਈ
 ੧੦) ਸਾਫੇਕਛਾਹਪ੍ਰਸਾਦਪਰ ।
 -॥) ਰੁਧ ।
 ੧੧) ਪਰੋਮਸਿੰਘ ਚਪਰਾਸੀ ।
 ੧੨) ਰੁਮਾਲ ਹਥੀ ਸੋਹਣ
 ਸਿੰਘ ਜੀ ।
 ੧੩) ਰਸਦਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦ
 ੧੪) ਕੇਸਰ ਅਰ ਪਿੰਡ
 ਅਖੰਡਪਾਠਦੀ ਜੋਤ ।
 ੧੫) ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੀਵੇ ਗ
 ਰੰਬੀ ਨੂ ਅਸਵਾਰੇ ਸਾਹਿਬ
 ਵੀ ਭੇਟ ।
 ੧੬) ਲੇਵੀ ਇਸਤਿਹਾਰਾਂ ਲ
 ਉਣ ਨੂ ।
 ੨੦।- ਹੋਰ ਖਰਚ
 ੧) ਸਯਾਹੀ ਖਰਚ ਸੋਧਾਈ
 ਮੌ ੧੦ ਸਾਵਣ
 ੧੩) ਹੜਤਾਲ ਸਯਾਹੀ
 ੨੪) ਭਾਦਰੋ ।
 ੧੫) ਕਾਗਜ ਖਰਚ ਹੋਏ
 ਪਰਚੁਨੀ ।
 ੧੬) ਕੜਾਹਪ੍ਰਸਾਦਗੁਰਪੁਰਬ

ਖਰਚ

ਵਸਹਦਾ ੧੪ ਅੜ੍ਹ।
 ੧॥) ਦੀਪਮਾਲਾ ਦੇ ਵਿਨ
 ਮਿਠਾਈ ਵਰਤਾਈ।
 ੧॥) ਗੁਰਪੁਰਬ ਕਤਕ ਸੁਦੀ
 ਪੂਰਨਮਾਸ਼।
 ੧॥) ਗੁਰਪੁਰਬ ਪੋਹ ਸੁਦੀ
 ਸਤਮੀ।
 ੧॥) ਗੁਰਪੁਰਬੀ ਬਸਤ
 ਖੇਲਨ ਦਾ
੧੨॥) ਤੇਲਦੇਕਨਸਤਰ ੪ ॥

੩੦੧॥ ਜੋੜ

ਧੰਨਵਾਦ

(੧) ਮਦਾ ਸਹਾਇਕ ਮੱਦਾ ਸੁਖਦਾਇਕ ਸਭ ਵਡਿਆਈਗਾਂ ਅਰਧਨਵਾਦ
 ਦੇ ਜੋਗ ਹੈ ਆਵਾਲਪੁਰਖ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਅਰ ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਮਹਾਰਾਜ ਜਿਨਾਂਦੀ
 ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਆਉਗਾਜਤਾ ਸੁਮਤ ਗਾਰ ਬੁਧੀ ਵਿਦਿਆ ਮਿਲੀ ਜੋ ਏਹ ਸੁਭ ਕਾ
 ਰਜ ਪੂਰਨ ਹੋਯਾ ।

(੨) ਜਿਨਾਂ ਜਿਨਾਂ ਉਪਕਾਰੀ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਨੈ ਤਨ ਵਾ ਮਨ ਵਾ ਧਨ ਕਰ
 ਕੇ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿਤੀ ਆਰ ਹੁਣ ਬੀ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਬੀ ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਜੋਗ ਹਨ
 ਉਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਮੀ ਏਹ ਹਨ ॥

(੧) ਮੈਂਕਰਾਨ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਤਸਰ ਜੀ ਸਮੇਤ ਸਿਕਰਟਰੀ
 ਵਾਬੂਗਾਤਰਮਿੰਧ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਕੀਲ ਦੇ ।

(੨) ਮੈਂਕਰਾਨ ਸਿੰਘਮਛਾ ਸ੍ਰੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਸਮੇਤ ਸਿਕ੍ਰਿਟਰੀ ਭਾਈਸੰਤ
 ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਲ ਕ੍ਰੀਬੀ ਦੇ ਮੀਡ ਮੁਨਥੀ ਜੀਵੇ ।

(੩) ਸਾਰਦਾਰ ਬਹਾਦਰ ਜ਼ਰਦਾਰ ਅਰਜਨਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਸਰਬਰਾਹ ਸੇਵਾ

ਮ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਜੋ ਹਰ ਵੇਲੇ ਸੰਗਾਇਤਾ ਵਿੰਦੇ ਰਹੇ

(੪) ਪੁਜਾਰੀ ਸਾਹਿਬਾਨ ਤਖਤ ਅਕਾਲ ਬੁਗਾ ਸਾਹਿਬ ਆਰ ਨਿਜਕਰਕੇ
ਭਾਈ ਗੋਪਾਲਸਿੰਘ ਜੀ ਜ਼ਿਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਾਲ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਸੇਵਾਦੇ ਅਰਡੋਗ
ਦਾ ਉਤਸਾਹ ਸੁਖ ਅਰ ਸਾਂਤਿ ਨਾਲ ਸਮਾਪਤਿ ਹੋਯਾ ।

(੫) ਸਰਦਾਰ ਮੁਦਰਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਰਣੀਸ ਮਜ਼ੀਠਾ ਪ੍ਰਜੀਡੰਟ ਸਿੰਘ ਸਭਾ
ਇਹ ਥੀ ਸਮੈ ੨ ਪਰ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੰਦੇ ਰਹੇ ।

(੬) ਭਾਈ ਈਸ਼੍ਵਰਸਿੰਘ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਮਹੀਤ ਮਲਵਾਈ ਬੁਗਾ : ਜੋ ੧੦ ਮ
ਹੀਨੇ ਚਕ ਸੋਧਕ ਸਭਾਮੈ ਹਰ ਸੰਕ੍ਰਾਂਤ ੧੩ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸਾਦ ਭੇਜਦੇ ਰਹੇਗਾ ਰ
ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਮਲਵਾਈ ਬੁਗੇ ਵਿਖੇ ਬੈਠਕੇ ਗਯਾਨੀ ਸਾ
ਹਿਬ ਸੰਮਤੀ ਵਿੰਦੇ ਰਹੇ ਅਰ ਇਥੇ ਫਰਸ਼ ਆਦਿਕ ਸਾਰੀ ਟਹਿਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ
ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ।

(੭) ਭਾਈ ਆਗਯਾਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਦੇ ਸਪੁਤਰ ਮੰਨਸਿੰਘਜੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
੨੨੫ ਰਕਮ ਧਰਮਕਾਰਜ ਮੈਂ ਲਗਾਈ ਅਰ ਅਗੇ ਹੋਰ ਖਰਚ ਲਾਉਣ ਨੂ
ਤਿਆਏ ਹਨ । ਅਰ ਇਸ ਰੱਪੋਟ ਛਾਪਣ ਦਾ ਖਰਦਭੀ ਦਿਤਾ ।

(੮) ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਸਤਿਗੁਰੂ ਕੀ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਗੁਣੀ ਗਯਾਨੀ ਜੋ ਹੁਣ
ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਦੇਕੇ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਵਾਉਣ ।

(੯)—ਮੈਂ ਬਰਾਨ ਖਾਲਸਾ ਸਤਿਗਤ ਸਭਾ ਜੋ ਕਈ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰੇਮ ਨਾਲ
ਸੋਧਕ ਰਹੇ ਅਰ ਆਰੰਭ ਆਰ ਭੋਗ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਉਤਸਾਹ ਇਸੇ ਸਭਾ ਦੀ
ਭਜਨ ਸੰਡਲੀਆਂ ਨੇ ਸੋਭਨੀਕ ਕੀਤੇ ॥

ਲੇਖਕ ਬੰਦਹ ਸਰਦੂਲਸਿੰਘ ਗਯਾਨੀ

ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਵੇ ਜੋ ੧ ਹਜ਼ ਸੰਮਤ ੧੯੫੨ ਮੈਂ ਸਾਵਣ ਸੰਗਤ ੧੯੫੩
 ਤਕ ਦਸਮ ਪਾਤਾਹੀ ਟ੍ਰੀਹ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਾਲ
 ਬੁਗਾ ਸਾਹਿਬ ਆਠ ਮਲਵਈ ਬੁਗਾ : ਦੇ ਸਵਾਨਾ ਮੈਂ ਹੋਈ, ਅਰ ਛੇਂਦ ੩੧
 ਡਾਵੈ ਸੰਮਤ ੧੯੫੪ ਤੱਥ ਰਘੋਟ ਛਪਦੇ ਭਯਾਹ ਹੋਈ, ਇਸ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਸੀਟ
 ਸੋਧਣੇ ਮੋਹੈਂਡੀ ਅਤਿ ਪਹਿਜ੍ਹਮ ਹੋਜਾ, ਪਹਿਲੇ ੩੦੧੧ ਗੁਆਂ ਬੋਂ ਵਖ਼ਰੀ ਰਕਮ
 ੩੦੦੧ ਇਸ ਦੇ ਛਪਣੇ ਮੋਹੈਂਡੀ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਹਕੀਮ ਸਿਕਤਰ
 ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਨੌ ਖਰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ

ਹੁਣ ਇਹ ਰਘੋਟ ਗੁਰਮਤ ਦੋ ਰਾਜਾਨੀ ਵਾਂ ਪੰਥ ਦੇ ਮੁਖੀ ਜਾਂ ਮਹਾ-
 ਦਾਂਜੇ ਜਨਦਾਨ ਸਾਹੂਕਾਰ ਹੋਧਿਮਾਨ ਵਿਵਾਨ ਇਤਤ੍ਰਾਦ ਪਦਵੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਉਚਿਤ
 ਸਮਝ ਕੇ ਆਪ ਦੀ ਜੇਵਾ ਵਿਚ ਭੇਜੀ ਹੈ, ਆਪ ਗੁਰੂ ਕੀ ਮੇਵਾ ਅਰ ਆਉਣ
 ਵਾਲੀ ਮਿੱਥਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਤਾਨ ਪੁਰ ਉਪਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਿਚਾਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਨਾਂ
 ਨਫਲ ਦਾਹੋਂ ਅਤ ਇਗ ਨੂੰ ਧਨ ਨਾਲ ਪੜ ਕੇ ਇਸਦੇ ਹਰੇਕ ਪੜ੍ਹੇ ਦੇ
 ਪਿਛਲੇ ਕਾਨਨ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਸੰਮਤੀ ਹਰੇਕ ਸਤਰ ਆਗੇ ਲਗਾਕੇ ੧ ਪੱਹ
 ਸੰਮਤ ੧੯੫੪ ਤਕ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹਕੀਮ ਸਿਕਤਰ ਗੁਰਮਤ ਗ੍ਰੰਥ
 ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪਾਸ ਘੰਟਾਘਰ ਦੇ ਨਾਮ ਭੇਜ ਦਿਓ—ਆਈ-
 ਯਾਂ ਹੋਇਯਾਂ ਰਾਵਾਂ ਪਰ ਬੀਚਾਰ ਹੋਕੇ ਫੇਰ ਇਕ ਅਸਥਾਨ ਸਾਹਿਬ ਸੁਧ ਕਰਕੇ
 ਤਖਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰਾਲ ਬੁਗਾ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਪਰ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ
 ੧ ਸਿਕਤਰ ਪਾਸ ਰਹੇਗਾ ਜਿਸ ਬੋਂ ਪ੍ਰੇਮੀ ਪੁਰਸ਼ ਸੁਧ ਪਾਠ ਕਰਨ ਗੇ ਅਤੇ
 ਦੇਖ ਲੈਣ ਗੇ ਅਤ ਹੋਰ ਅਸਥਾਨੇ ਸਾਹਿਬ ਸੋਧ ਸਕਣ ਗੇ ਅਤ ਸਤਿਗੁਰ
 ਦੀ ਸੁਧ ਧਾਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਲੇਖਕ

ਸਰਦੂਲ ਸਿੰਘ ਰਾਜਾਨੀ

ਛੈਰਿਸਤ ਗੁਰਮਤ ਰ੍ਹੰਥ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀ

ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜੀ ਦੇ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੀ

- (੧) ਗੁਰੂ ਪ੍ਰੀਖ਼ਜ਼)
(੨) ਖਾਲਸਾ ਮਨ ਸੈਟਕ)
(੩) ਗੁਰਮਤ ਸਿਧਾਂਤ ਵ ਪੰਚਾਂਗ ਵ ਪ੍ਰਸਨਾਵਲੀ ਦੇ ਉਤਰ)
(੪) ਬਿਤੱਵਾਰ ਬਾਰੋਮਾਂਹ)
(੫) ਗੁਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਨਿਤਜ਼ਕਰਮ)
(੬) ਗੁਰਪੁਰਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼)
(੭) ਸਰਧਾ ਪੂਰਨ ਸੁਝ ਬਾਣੀ ਸਮੈਤ)
(੮) ਗੁਰ ਬਿਲਾਸ ਸੈਟਸਮ ਪਾਤਸਾਹ ਦਾ ਕ੍ਰਿਤ ਭਾਈ ਸੁਖਾ ਸਿੰਘ)
(੯) ਯਾਤ੍ਰਾ ਹਜ਼ੂਰ ਮਥਚਲਨਗਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ)
(੧੦) ਗੁਰ ਪਰਨਾਲੀ ਵਿਦਯਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਕੰਠ ਕਰਨਵਾਲੀ)
(੧੧) ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰ੍ਹੰਥ ਸਾਹਿਵ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ ਦੀ ਵਿਧੀ)
(੧੨) ਸੱਦ ਸਿਧਾਂਤ)
(੧੩) ਰਘੋਟ ਦਸਮ ਰ੍ਹੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੋਧਾਈ ਦੀ)
(੧੪) ਗੁਰੂ ਮਹਿਮਾਪ੍ਰਕਾਸ ਅਤਿ ਸੈਟਕ ਕਵਿਤਾ)

ਨੋਟ—ਇਹ ਸਭ ਪੁਸਤਕ ਸਿਕੜ੍ਹ ਸਭਾ ਪਾਸੋਂ ਨਕਦ ਕੀਮਤ ਯਾਂ ਵੈਲੁਜ਼ਪੇਕਲ
ਦੂਰਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ

ਨੋਟ—ਡਾਕ ਮਾਹਸੂਲ ਸਿੰਮੇ ਖਰੀਦਾਰ ਜਵਾਬ ਵਾਸਤੇ ਵਾਪਸੀ ਕਾਢ ਭੇਜੋਂ
ਪਤਾ—ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੰਟੇਘਰ ਪਾਸ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਹਕੀਮ ਸਿੰਘ ਸਭਾ